

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

ÇEVRE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

11 Haziran 2014 Çarşamba

ÇEVRE KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

11 Haziran 2014 Çarşamba

---0---

K O N U

Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (5199) (Devam)

Sayfa

1:37

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:37
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	2:3, 6:7
Veysel EROĞLU ((Orman ve Su İşleri Bakanı) (Afyonkarahisar)	3:5, 6, 9, 11
Melda ONUR (İstanbul)	6
Mihrimah Belma SATIR (İstanbul)	7:8
Fırat Ahmet YILDIZ (HAYTAP, HAYVİST Dernekleri Temsilcisi)	8:9
Madde 1	9:10
Önerge	10
Gerekçe	10
Madde 2	10
Önergeler	11
Gerekçeler	11
Gülşay DALYAN (İstanbul)	11
Madde 3	12
Önergeler	12
Gerekçe	12:13
Gülşay DALYAN (İstanbul)	13
Mehmet Hilal KAPLAN (Kocaeli)	13
Selçuk ÖZDAĞ (Manisa)	13:14
Melda ONUR (İstanbul)	14
Önerge	14
Emre KILINÇ (Ank. Manav, Balıkçı. ve Akvaryumcu. Esnaf Odası Temsilcisi)	14
Av. Buğcan ÇANKAYA (Türkiye Barolar Birl. Temsilcisi)	14
Av. Mustafa ÇAKI (Eskişehir Barosu Temsilcisi)	15
Veysel EROĞLU (Orman ve Su İşleri Bakanı) (Afyonkarahisar)	15, 16:17, 18, 22:23

Melda ONUR	(İstanbul)	15:16
Mehmet METİNER	(Adıyaman)	16
Emre KÖPRÜLÜ	(Tekirdağ)	16:17
Mehtap ÖZER (Hay. Hak. İçin Birleşim Hareketi Başkanı)		17
Dr. İbrahim ÖZCAN (Hayvancılık Gn. Md. Temsilcisi)		17
Av. Burcu YAĞCI (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		18:19
Mehmet Hilal KAPLAN	(Kocaeli)	19
Osman KAHVECİ	(Karabük)	19:20
Umut EKER (Orman ve Su İşleri Bak. Hukuk Müşaviri)		20
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	20:21
Oytun Okan ŞENEL (Ank. Böl. Veteriner Hekim. Oda. Bşk.)		21:22
Madde 4		23
Zuhal ARDAHANLI (AKPARTİ Kadıköy Hay. Hak. Kom. Bşk.)		23, 26
Av. Mustafa ÇAKI (Eskişehir Barosu Temsilcisi)		24
Av. Burcu YAĞCI (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)		24
Fırat Ahmet YILDIZ (HAYTAP, HAYVİST Dernekleri Temsilcisi)		24:25
Oytun Okan ŞENEL (Ank. Böl. Veteriner Hekim. Oda. Bşk.)		25
Deniz Sezer AFŞARLAR (Orman ve Su İşl. Bak. Huk. Müş. V.)		25:26
Burak ÖZGÜNER (İst. Çevre Konseyi Yürüt. Kur. Üyesi)		26
Av. Buğcan ÇANKAYA (Türkiye Barolar Birl. Temsilcisi)		26:27
Özcan YAMAN (Orman ve Su İşl. Bak. Hay. Kor. Şube Müdürü)		27
Selçuk ÖZDAĞ	(Manisa)	27:28
Veysel EROĞLU (Orman ve Su İşleri Bakanı)	(Afyonkarahisar)	28
Madde 5		28
Önerge		28
Gerekçe		28
Emre KILINÇ (Ank. Manav. Balıkçı. ve Akvaryumcu. Esnaf Odası Temsilcisi)		29
Selim KINSUN (EVCİLDER Temsilcisi)		30
Melda ONUR	(İstanbul)	31
Okan OFLAZ (Medyacı, Bağımsız Hay. Hak. Savunucusu)		31
Yaşar Tolga BOZKURT (Ank. Manav. Balıkçı. ve Akvaryumcular Esnaf Odası Hukuk Müşaviri)		32
Emin ÇINAR	(Kastamonu)	32
Öykü YAĞCI (Yunusları Özgürlük Platformu Temsilcisi)		33

Açılma Saati: 11.05

Kapanma Saati: 13.44

11 Haziran 2014 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Erol KAYA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Osman KAHVECİ (Karabük)

SÖZCÜ: Sebahattin KARAKELLE (Erzincan)

KÂTİP: Aydın ŞENGÜL (İzmir)

----- 0 -----

BAŞKAN – Çok değerli komisyon üyelerimiz, Sayın Bakanım, sivil toplum örgütlerimizin, odalarımızın değerli mensupları, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinize “Hoş geldiniz.” diyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 24’üncü Yasama Dönemi Dördüncü Yasama Yılı 15’inci Toplantısını açıyorum.

Hatırlayacağınız üzere, son toplantımızda gündemimizde yer alan Hayvanları Koruma Kanunu’na dair tasarı ve teklifin birleştirilerek görüşülmesi ve bir alt komisyon kurulmasına karar vermiştik. Bugün gündemimizde söz konusu tasarı ve teklif ile alt komisyon raporu yer almaktadır. Kısaca, kanunla ilgili birkaç bilgiyi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Cumhuriyetimizin kuruluşuyla beraber, 1928 yılında hayvanlarla ilgili hayvanların sağlık zabıtası hakkındaki kanun düzenlemesi yapıldı. 1928 yılından 1980’li yıllara kadar bu konuda yeni bir düzenleme olmadı ancak 2004 yılında, bugün gündemimizde var olan 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu Tasarısı kanunlaştı ve değerlendirildi. Bu kanunla ilgili 2008 ve 2010 yılında 2 defa küçük değişiklikler yapıldı ancak 2004 yılından bugüne geçen on yıllık süre zarfında, gerek ulusal ve gerekse uluslararası gelişmelere paralel olarak kanunun güncellenme ihtiyacı ortaya çıktı ve bugün bu güncelleme gereksinimiyle ilgili hem Hükümetin tekliflerini hem alt komisyon, sivil toplum örgütlerimizin değerlendirmelerini sizlerle paylaşmış olacağız ve değerlendireceğiz.

5199 sayılı Kanun’un güncellenmesinin gerekçelerine baktığımızda, işkence ve kötü muamelelerin artış göstermiş olması –ki birazdan bunlarla ilgili yargı kararlarını da sizlerle paylaşacağım- özellikle hayvanlara dönük işlenen suçların sosyal medya üzerinden infiale sebebiyet verecek şekilde gündemimizde yer alması ve hakikaten hepimizin içini acıtması, idari para cezalarıyla ilgili hayvan hakları ihlallerine karşı caydırıcılığın yeterli olmaması, sokak hayvanlarının rehabilitasyonunun yetersiz olması, hayvan saldırılarına uğrayan insanların yaşadığı travmalar, meskenlerde hayvanların bakılmasıyla ilgili düzenlemelerin yetersizliği gibi hususlar tasarımızın genel gerekçesini oluşturuyor.

Tasarıyla ilk defa, artık, sokak hayvanları ve evcil hayvanlarla ilgili kurumsal sorumluluklar getirilmekte, meskenlere bakılacak olan ev hayvanlarıyla ilgili çevre ve insan sağlığı açısından kriterler getirilmekte, hayvan sahiplerine eğitim şartı öngörülmekte, cezalar ciddi olarak artırılmakta, işkenceyle öldürme ve tecavüze hapis cezaları getirilmekte, kötü muamele kabahat olmaktan çıkmakta ve suç sayılmakta.

Tasarı komisyonumuza geldiğinde çok ciddi anlamda eleştiriler almıştı. Komisyon Başkanı olarak öncelikle sivil toplum örgütlerimizi ve... Bu konudaki panellere katılarak, sempozyumlara katılarak ve bizzat akademisyenlerle görüşerek sorunun ne olduğunu anlamaya çalıştık ve buradan yola çıkarak da bir alt komisyonla sürecin başlatılmasının çok daha faydalı olacağını tespit etmiş bulunuyoruz.

Ben bir ikinci şeyi de sizlerle paylaşmak istiyorum. Bugün, 5199 sayılı Kanun’un gerekçesinin iyileştirilmesiyle ilgili düzenlemelerde göz ardı ettiğimiz bir husus var; o da, yargı alanında süreç içerisinde ciddi anlamda uygulamalara başladı yani yargı kararları var. Birkaç tanesini sizinle paylaşayım: Sahipli hayvanların öldürülmesine dönük 2009 yılında açılan dava sayısı 292, mahkûmiyet 59, beraat 121. 2010 yılında dava sayısı 292’den 350’ye, 2011’de 435’e... Yani artarak yargıya intikal eden, artık, hayvan haklarıyla ilgili ya da hayvanlara karşı işlenen suçlarla ilgili bir dava sayısı söz konusu. Daha ilginç, TCK 226/1’e göre göre hayvanlarla ilgili cinsel ilişkilerin görüntü olarak yayınlanmasıyla ilgili 2009 yılında açılan dava sayısı 719, bu dava sayılarıyla ilgili 568 mahkûmiyet kararı, 125 beraat kararı, 330’a yakında diğer kararlar, herhâlde tedbir ve diğer kararlar oluyor, sanırım. 2010 yılında 672,

2011 yılın da 579, yani suç yargıda karşılığını bulmaya başlayınca, aynı zamanda cezaların da arttığını veya suçun azaldığını görmekteyiz.

Bir başka husus ise bu kanunun hayata geçmesinin önemini ifade eden, Sağlık Bakanlığının kuduz vakalarıyla ilgili verileridir. 2014 Mayısının 12'sinde bize intikal eden verilere baktığımızda Türkiye'de 2000 yılında 87 bin kuduz vakası şüphesi oluşmuş veya şüpheli temas söz konusu ve 3 insanımızın hayatını kaybettiğini görüyoruz. Bunun 2001 yılında 85 bin -ve 3' ü yine ölüm- 2002 yılında -vaka artmasına rağmen- 110 binlere, 2004'te 128 bine, 2008'de 187 bine çıkmasına rağmen vaka sayısının ya da ölüm oranının azaldığını görmekteyiz. En son 2013 yılında 186 bin kuduz şüphesine karşılık, 1 insanımızı kaybettiğimizi de görmekteyiz.

Dolayısıyla, bu kanun gerek sokak hayvanları gerekse evcil hayvanlarla ilgili daha ciddi ve sıkı bir denetimin yapılması, aşılanmanın, kurumsal sorumlulukların hassas bir şekilde takip edilmesi, kurumlarımızın özellikle çip takılması gibi diğer hususlarla ilgili tedbirlerin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

Ben öncelikle Alt Komisyon Başkanımız Selçuk Bey'e söz vererek çalışmasıyla ilgili bilgileri alıp daha sonra Sayın Bakanımıza ve ondan sonra da gündemimize geçeceğim.

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, çok değerli Bakanım ve çok değerli milletvekili arkadaşlarım; sizin de biraz önce bahsetmiş olduğunuz gibi 1928'den bugüne kadar, daha doğrusu, 2004 yılına kadar hayvan haklarıyla ilgili kanuni düzenlemeler yapılmamıştı. 1994 ve 1995 yıllarında Türkiye Büyük Millet Meclisi 2 defa bu konuda kanuni düzenleme yapmak istemiş fakat 2 kanun da kadük kalmıştır. 2004 yılında ise 5199 sayılı Yasa çıkarılmış. Sosyal olaylar değişkenlik arz ettiği için kanunda da zamanla değişikliklere gidilmesi öngörülmüş, ya kanun tamamen değiştirilmek istenmiş veyahut da bazı düzenlemeler yapılmak istenmiştir.

Çevre Komisyonu Başkanlığı, bu kanun tasarısı ve Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu kanun teklifi Çevre Komisyonuna geldiği zaman birleştirerek birlikte değerlendirmiş ve ardında da üst Komisyon bir alt komisyon kurulmasını teklif etmiş. Alt Komisyon da 7 kişiden müteşkil olarak, Cumhuriyet Halk Partisinden, HDP'den, MHP'den ve AK PARTİ'den olmak üzere 7 kişilik bir heyetle çalıştık.

Arkadaşlarımızın teveccühüyle şahsım Başkan olarak seçildi ve ardından bizler 19 Şubat 2014 tarihinde ilk toplantımızı yaptık ve 30 Nisan 2014 tarihine kadar da 6 toplantı yaptık. 19 Şubat 2014 tarihinde ilk toplantımızı gerçekleştirdikten sonra 50'nin üzerinde sivil toplum kuruluşundan görüş aldık ve bunlarla bizatihi görüştük, yaklaşık on saat süren bir toplantı yaptık. 25 Şubat Salı günü Çankaya Belediyesi Hayvan Barınağı, 26 Şubat Çarşamba günü Keçiören ve Yenimahalle hayvan barınakları ziyaret edildi ve buralardaki yetkililerle görüşüldü ve aynı zamanda hayvan barınaklarının da hijyenik koşulları veyahut da hayvanlara uygun olup olmadıkları noktasında denetimler yapıldı. 27 Şubat Perşembe günü yapılan alt Komisyon toplantısında ise köpek eğitmeni Tarkan Özvardar, tüm kanatlı hayvanlar federasyonları temsilcileri, Hint horozu sahipleri ve Keçiören, Yenimahalle, Çankaya ve Mamak belediyeleri veteriner müdürlüklerinin çalışanları dinlenildi ve burada hem hayvan bakıcıları dinlenildi hem de aynı zamanda buranın müdürleri, yetkilileriyle ilgili görüş alışverişinde bulunduk. 17 Nisan 2014 tarihli toplantıda sokak hayvanlarının saldırısına uğrayan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine müracaat ederek "Bizleri de dinler misiniz?" diyen 5 vatandaşımız davet edildi. Bunlardan sadece 1 kişi davetimize icabet etti, bu da 23'üncü dönem Milletvekili Bayram Meral Beyefendi. Teşrif ettiler ve kendisinden o günkü olayı dinledik ve görüşlerini aldık. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı Sağlık İşleri Daire Başkanlığı yetkilileri de bu arada dinlenildi. 5 bakanlığın temsilcileriyle birlikte düzenlemiş olduğumuz 24 Nisan 2014 tarihli toplantıda "O ana kadarki çalışmalarımızın taslağıyla ilgili, kanuni düzenlemeyle ilgili neler yapılabilir?" diyerek kendileriyle görüş alışverişinde bulunduk. Taslak metin oluşturuldu. 30 Nisan 2014 tarihli toplantıda taslak, alt Komisyon üyelerince tartışıldı ve çok büyük bir oranda uzlaşmaya varıldı. 81 il belediyesi, Ankara ana kent belediyeleri, Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye Barolar Birliği, 81 il barosu, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Şehir Plancıları Odası, Çevre Mühendisleri Odası, 7 üniversitenin veterinerlik fakültelerinin dekanları ve yetkilileri, 19 Şubat tarihli alt Komisyon toplantısına katılanlara da yazılar yazılarak tasarı hakkında görüşleri istendi ve bu görüş istendikten sonra 29 belediyeden, 10 barodan, 5 üniversiteden, 3 meslek odasından ve 58 STK'dan ve platformdan yazılı olarak görüş geldi. Aynı zamanda, gittiğimiz şehirlerde de bizimle görüşmek isteyen hayvanseverlerle ilgili görüşmeler yaptık.

Bunun yanı sıra, bize, o ana kadar tespit edilen STK'ların dışında "Biz de varız." diyen, bizim tespit edemediğimiz STK'lar da bizlerle teşriki mesaiye geçerek bizim "mail"lerimize görüşlerini bildirdiler ve biz de Komisyon üyelerimizle paylaştık. 5 klasörden oluşan bu dosyalar da 7 milletvekili arkadaşımızla paylaşarak kendilerine süre verildi ve arkadaşlarımız da görüşlerini tekrar, yeniden Komisyonumuza intikal ettirdiler. Ardından, çalışarak, bir alt Komisyon olarak tasarıyı oluşturduk, taslağı oluşturduk ve bu taslak

oluştuktan sonra üye arkadaşlarımızın imzasına açıldı ve ardından da hem üst Komisyon Başkanımıza, Sayın Erol Kaya Beyefendi'ye, aynı zamanda da bütün STK'lara ve kamuoyuna da deklare edildi, imzalanmış olan alt Komisyon taslağı belirtildi.

İsterseniz, Başkanım izin verirse ne değişiklikler yapıldığını kısa kısa arz edeyim, isterseniz siz kendiniz, daha sonra, taslağı gündeme getirdiğiniz zaman konuşun.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle yapalım...

Öncelikle teşekkür ediyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Rica ederim.

BAŞKAN – Yani madde madde zaten üzerinden geçmeyi planlıyoruz.

Değerli arkadaşlar, alt Komisyon ve bütün üyelerine ben teşekkür ediyorum.

İsterseniz alt Komisyon raporu metni üzerinden bu görüşmelerin yapılmasını ben müsaadenizle oylarınıza sunmak istiyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Uygun görürseniz öncelikle, yine, Sayın Bakanımızı şimdi dinleyelim, hem geniş bir safahatını kendilerinden almış olalım hem de biraz kanun ne getiriyor ne götürüyor...

Bakanımız, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Çok değerli Başkanım, değerli milletvekillerimiz, Komisyonun değerli üyeleri, ayrıca sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumlarının temsilcileri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu tasarının hayırlı olmasını gönülden diliyorum. Gerçekten çok önemli bir tasarı.

Ben öncelikle Sayın Başkanımıza ve Komisyon üyelerine, ayrıca -hakikaten, ben de üzerinde epeyce çalıştım- alt Komisyon Başkanımız ve alt Komisyonda çalışan değerli milletvekillerimiz ve katkıda bulunanlar çok güzel bir çalışma yapmışlar, onlara evvela gönülden çok teşekkür etmek istiyorum.

Hakikaten, biz de zaten bire bir katıldık. Dolayısıyla, bu, hakikaten, hayvanların korunmasında önemli bir milat olacaktır diye düşünüyorum. Esasen, biliyorsunuz, hayvanların korunması bizim kültürümüzde de var.

Ben, müsaade ederseniz Sayın Başkanım, tarihî gelişimini ve bugüne nasıl geldik ve yaptığımız çalışmalar neler ve bu konudaki düşüncelerimiz nedir, onu kısaca sizlere arz etmek istiyorum.

Dolayısıyla, esasen, bizim kültürümüzde hayvanları korumak var zaten, kültürümüzün temelinde bu var yani. Yani bütün yaratılanları Yaradan'dan ötürü sevmek bizim zaten kültürümüzde var. Aslında, Türkiye'de hayvanların korunması Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine dayanıyor. Bu devirlerde hayvanların faydaları için birçok vakıflar kuruldu. Göçmen kuşların göç esnasındaki yaralananlarının tedavileri için vakıflar yapılmış. Hatta sanat eseri niteliğinde, eski tarihî eserlerde, camilerde görürsünüz, birtakım kuş evleri yapılmış. Bir tanesinin örneğini burada gösterdim, gerçekten bunlar muhteşem. Yani bunları atalarımız düşünmüş. Osmanlı'nın hayvanlara gösterdiği ilgi ve merhamet, misafirperverlik Batılı ziyaretçilerin seyahatnamelerinde de geniş bir yankı bulmuş, yer almış. Mesela, Alman Mareşal Von Moltke 1837'deki beyanında Üsküdar'da bir kedi hastanesi olduğunu da beyan ediyor. Yani, yani dünyada yok böyle bir şey, ilk defa bir kedi hastanesini görünce şaşırmış ve bunu seyahatnamesine yazmış. İsveç elçisi, özellikle, bir kolluk kuvvetinin hayvana kötü muamele ya da eziyet edilmesi durumunda derhâl müdahale ettiklerini ifade etmiş. Yani, orada bir hayvana eziyet kolluk kuvvetleri tarafından önleniyor, cezalandırılıyor. Fransız bir yazar birçok köyde binek hayvanlarının haftanın iki günü çalıştırılmadığını yazıyor. Yani, bu derece, hayvanlara iyi muamele ve onları koruma, kültürümüzün, tarihimizin gerçekten çok önem verdiği bir husustur.

Dünyadaki ilk hayvan hastanesi de Gurabahane-i Lakkakan adıyla 19'uncu yüzyılda Osmanlı Devleti tarafından kurulmuş. Özellikle bu hayvan hastanesi dahi bizim milletimizin hayvanlara ne kadar önem verdiğinin, onları korumaya ne kadar özen gösterdiğinin açık seçik bir işaretidir. Özellikle, başta leylek olmak üzere, göç eden kuşların bakımı, tedavisi için yaptırılan bu Gurabahane-i Lakkakan Osmangazi Belediyesi tarafından restore edilerek hizmete açılmış, buradaki resimde görüyorsunuz onu.

Şimdi, tabii bütün hayvanların yaşama haklarının güvence altına alınması maksadıyla 15 Ekim 1978 tarihinde UNESCO merkezinde Hayvan Hakları Evrensel Beyanamesi kabul edilmiş. Ülkemizde de, Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin onaylanmasıyla 15 Temmuz 2003 tarih ve 4934 sayılı Kanun'la kabul edildi. Yani, bakın, ilk defa Hükümetimizle bunlar başladı ve az önce de ifade edildiği üzere ilk defa 1 Temmuz 2004 tarihinde 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu çıkarıldı. Bu kanunun maksadı, biliyorsunuz, hayvanların rahat yaşamalarını temin, hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini; hayvanların acı,

ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini temin maksadıyla bu kanun çıkarıldı, şu ana kadar da bu kanun gerçekten ciddi şekilde uygulandı.

Az önce de Alt Komisyon Başkanımızın da ifade ettiği gibi zaman içinde tabii ki değişen şartlarla kanuni düzenlemenin yeniden ele alınması gereği ortaya çıktı. İşte 2009-2011 yılları arasında bizim yaptığımız bazı çalışmalar var. Köpeklerin kısırlaştırılması ve rehabilitasyonu çalışmaları için özellikle biz ciddi paralar ayırdık. Şu ana kadar sırf kısırlaştırma maksadıyla 4 milyon 311 bin TL ödenek tahsis edilmiş. Ayrıca, Bakanlığımızca bir proje geliştirildi ilk defa, Hayvan Bakımevi Tıp Projesi uygulamaya konuldu. Hatta, bunu yapmak isteyen belediyelere biz hem yer tahsis ettik... Biliyorsunuz, Orman Kanunu'nda daha önce hayvan barınakları için herhangi bir yer tahsis edilemiyordu, bunu değiştirdik, daha rahat mekanlarda bu bakım evleri yapılsın diye hem yer tahsis imkânı sağlandı hem de Bakanlığımızca bu bakımevleri için belediyelere hibe, nakdi destek verildi. Verilen ödenek miktarını yansıda görüyorsunuz yani ciddi ödeneklerde verdik. Ayrıca, kısırlaştırma çok önemli. Yani, burada bizim hedefimiz şu değerli Başkanım, Değerli dostlar; özellikle hayvanlar için bir kısırlaştırma, küpelenme, aşılama, kimliklendirme, sahiplendirme ve bunların da iyi bir şekilde korunmasının temini şeklinde altı tane büyük hedefimiz var. Dolayısıyla, biz bu kısırlaştırmaya da çok büyük önem veriyoruz. Nitekim, grafikte görüleceği üzere, yıllara göre kısırlaştırma sayısında çok büyük bir artış sağlandı. Bu, gerçekten Bakanlığımızın takip ettiği bir husus. Ayrıca, Diyanet İşleri Başkanlığıyla özellikle kurbanda hayvan kesiminin en iyi şekilde yapılması için birtakım birlikte kararlar alındı. Bunun dışında, özellikle 2010 yılında "Koru ve Yaşat" kampanyası kapsamında 80 bin poster, broşür, 30 bin adet de kitapçık hazırlanarak il hayvanları koruma kurulu üyeleri vasıtasıyla bunları vatandaşlara dağıtımını sağladık yani evvela insanlarda bu eğitimin verilmesi lazım yani hayvan sevgisinin çocuklardan başlayarak herkese verilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim, 2011 yılında "Susuyorum ama konuşamıyorum" kampanyası kapsamında 40 bin adet plastik su kabı yaptırdık ve 81 ile bunu dağıttık. Yani, bunların da çok faydası oldu hatta vatandaşlar da bu kampanyaya çok geniş ölçüde iştirak ettiler. Yani, özellikle yaz aylarında, kurak mevsimlerde hayvanların su ihtiyacı da -tabii bilhassa sokaklardaki köpek ve kedilerin su ihtiyacı- had safhada oluyor. Tabii, onların yiyecek ve su ihtiyaçlarını da muhakkak düşünmemiz gerekir. Su da her şeyin başında geliyor.

Bunun dışında, 2012 yılında Bakanlığımız sivil toplum kuruluşları ve İstanbul Büyükşehir Belediyesiyle birlikte bazı hayvansever sanatçılarımızın da -onlara da çok teşekkür ediyorum- katılımıyla birtakım kamu spotları hazırladık ve bunların ulusal kanallarda yayınlanmasını sağladık. Bunun da gerçekten çok büyük faydası oldu hayvanları korumak adına. Ayrıca, 2012 yılında "Onlar Bize Emanet" kampanyasıyla pankart ve poster yaptırıldı, 4 Ekim Dünya Hayvanları Koruma Günü münasebetiyle bütün illerimize dağıttık. Yani, bu konuda sadece kısırlaştırma aşılama, hayvan bakımevleri değil, aynı zamanda, vatandaşların, bilhassa gençlerin, çocukların eğitimi açısından büyük önem veriyoruz. Gene, geçen yıl "Can Dostlarımız" kamu spotu diye bir spot hazırladık. Bu da çok beğenildi ve bunu özellikle ulusal kanallarda yayınlattık.

Şimdi, faaliyetlerimiz özellikle, 2014 yılı hedefimizse sahipsiz ve sahipli hayvanların işaretlenerek ulusal veri tabanı vasıtasıyla kayıt altına alınması. Yani, bu konuda çalışmalarımızı tamamladık, hatta bunların küpelenmesi için gerekli ihaleleri de yaptık, arkadaşlarımız bunların örneklerini de getirecek. Yani, biz bunları, bütün hayvanları kimliklendirmek istiyoruz yani bunu da bir veri tabanı ile hatta uzaktan bunları bilgisayarla okuyarak hayvanın bütün bilgilerini bilgisayara aktaracak bir sistemi kuruyoruz şu anda. Çalışmaların son noktasındayız, bunu buraya bir müjde olarak vurgulamak istiyorum. Dolayısıyla, o kimlik belgesinde hayvanın kimliği, aynı zamanda özellikleri, aşılanıp aşılanmadığı, kime aitse, kim sahiplenilmişse bütün bilgiler burada olacak ve bilgisayarı yaklaştırınca bu bilgileri küpesinden okuyabileceğiz. Bir çip hazırladık ve bununla ilgili yerler de yapıldı ve sizlere de biraz sonra arkadaşlarımız arzu eden olursa onları da gösterecek. Yani, netice itibarıyla, bizim hedefimiz şu: "Aşıla, kısırlaştır, kimliklendir ve sahiplendir, yaşat." şeklinde böyle bir hedefimiz var, inşallah bu hedefi gerçekleştireceğiz.

Yaban hayatıyla ilgili de kısaca bilgi vereyim. Efendim, Bakanlığımızın esas görevi yaban hayatını, biyolojik çeşitliliği korumak; ormanları, vesaire korunan alanları korumak. Ama tabii, aslında bu hayvanları korumak, bilhassa kedi ve köpekler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının sorumluluğunda olması lazım ama özellikle arkadaşlar bunun bizim Bakanlığımızda kalmasını arzu ettikleri için biz bu çerçevede üzerimize düşen ne varsa onu yapmaya hazır olduğumuzu ifade ediyorum.

Tabii, yaban hayatıyla ilgili bilgi sistemi diye bir sistem kurduk, onu da özellikle belirtmek istiyorum. Sadece tabii, burada kedi, köpekleri düşünüyoruz ama yaban hayatındaki bütün bu hayvanların da korunması gerekiyor. Biz özellikle dört-beş yıldan bu yana bilhassa çok sert geçen kış aylarında hayvanların yemlendirilmesi, beslenmesi ve diğer ihtiyaçlarının temini, hatta tedavisi maksadıyla çok büyük birtakım faaliyetler yaptık. Hatta, Karacabey'de yaban hayatında tedavi görecektir, rehabilite edilecek hayvanlar için çok muhteşem bir merkez kurduk. Gerçekten, bu, dünyada örnek merkezlerden birisidir, bunu da burada ifade etmek istiyorum. Yani, veri

tabanı kurduk, İnternet tabanlı, üyelerin kendilerine özgü, sınırlı haklarla verilere erişebileceği –yani herkes erişemeyecek- sadece Yaban Hayatı Dairesi Başkanlığınca yapılan, yaptırılan çalışmalar sonucunda elde edilecek verilerin halkalama, sayım, izleme, izinler, vesaire, toplanması maksadıyla bir veri tabanı hazırladık. Hakikaten, bu şekilde yaban hayatındaki... Sadece kedi, köpekler değil, burada daha ziyade onlar konuşuluyor ama bir de tabii yaban hayatındaki hayvanları da düşünmemiz gerekir, onlara ait çalışmalar yapıyoruz. Nitekim, sistemde 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu kapsamında hayvan bakımevleri, ev ve süs hayvanı satış yerleri ve hayvanat bahçelerinde bulunan hayvan sayı ve türleri, veteriner hekim ve personel sayıları, ayrıca, hayvan bilgileri raporları kapsamında açılan, kısırlaştırılan, küpelenen ve sahiplendirilen hayvanlara ait bilgiler, yapılan denetimler ve bu denetimler kapsamında uygulanan idari para cezaları, ev ve süs hayvanı -mevcut kanuna göre söylüyorum, şimdi değişecek tabii- ve yerel hayvan koruma görevlisi sertifika bilgileri, deney hayvanı kullanım sertifikası alanlara dair bilgiler bulunuyor. Bunu özetle vurgulamak istiyorum. Bunlara ait şu ekranda da bir örneği görüyorsunuz, hatta “yaban.ormansu.gov.tr” den bu bilgilere de ulaşmak, erişmek mümkün. Onu özetle belirtiyim.

Köpek ve kedilerin kayıt alınması için, geçici bakımevleri, ev ve süs hayvanı satış yerleri ve hayvanat bahçelerinde veri girişine I. ve özellikle IX. bölge müdürlüklerimize bağlı illerde başladık. Yani bu doğa koruma millî parklara ait iki bölgemizde bu işlemlere başladık, diğer bölgelerde de yaygınlaştıracamız.

Bir de sahipli ve sahipsiz hayvanların kimliklendirilmesi maksadıyla, hayvanların kayıt altına alınması gayesiyle oluşturulan yaban hayatı bilgi sistemine veri girişi yapılabilmesi de ancak hayvanların kayıt altına alınmasıyla mümkün olacaktır. Hayvanların mikroçip veya küpe numaralarıyla sistemde sorgulama yapıldığında hayvanlara ait sahiyet durumu ve her türlü tedavi, rehabilitasyon bilgilerine ulaşabilecek. Yani bunun örneklerini de biraz sonra göreceğiz, arkadaşlar cihazı ve mikroçipi de getirecekler. Hemen deri altına bir mikroçip yerleştiriyoruz ve bilgisayar vasıtasıyla bu hayvanla alakalı bütün bilgileri almak ve ana bilgisayar sistemine aktarmak mümkün oluyor. Bunu da özetle vurgulamak istiyorum. Şurada görüyorsunuz, sol taraftaki yansıda hayvana bir küpe takılması... Ayrıca, burada görüldüğü üzere -sağ tarafta da mikroçipler var- onlar özel bir cihazla âdetâ bir enjektör, bir şırınga vasıtasıyla hayvanın derisinin altına yerleştiriliyor, böylece bütün bilgileri oradan almak veya yeni bilgiler yüklemek mümkün oluyor.

Dolayısıyla, bizim az önce de söylediğimiz eğer bu hayvanlara sahip çıkmak istiyorsak Bir; aşlamak gerekiyor. İki; kısırlaştırmak, işaretlemek, kayıt altına almak, izlemek, sahiplendirmek şeklinde bizim 6 büyük hedefimiz var, bunları gerçekleştiriyoruz.

Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekillerim, değerli misafirler; evvela şunu ifade edeyim: Hakikaten, alt komisyon çok güzel bir çalışma yapmış, cezaları daha da -tabii sivil toplum kuruluşlarının talepleri istikametinde- ağırlaştırılmış. Yani biz de büyük ölçüde bu alt komisyon çalışmalarına katılıyoruz. Sadece birkaç tane cümle düşüklüğü veya yanlış anlaşılmasına mahal verebilecek bir-iki husus var, onlar dışında herhangi bir itirazımız yok. Alt komisyon gerçekten çok güzel hazırlanmış, çok detaylı hazırlanmışlar, ben onun Başkanına, üyelerine ve katkıda bulunan herkese teşekkür ediyorum. Yalnız, eğer mümkün olursa bazı yanlış anlamalar veyahut da cümle düşüklükleri var... Redaksiyon yetkisi verilirse eğer komisyon tarafından bunları teklif ediyoruz veya bir önergeyle... Mesela, basit şeyler var, 1'inci maddede...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, onu maddelere geçtiği mizde değerlendiriz.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Maddelere geçtiği mizde onları... Ya redaksiyon yetkisi alarak veyahut da yani genelde önerge suretiyle bunlar düzeltilirse... Zaten özellikle alt komisyonda en detaylı şekilde bu görüşüldü aylarca, bütün üniversitelerin, kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, herkesin görüşü alındı. Dolayısıyla, yani bu kadar kapsamlı bir çalışma hakikaten diğer kanunlara göre nadir bir çalışma, bu kadar geniş katılımı yapılan bir alt komisyon toplantısını ben hatırlıyorum.

O bakımdan, herkese bilhassa hayvansever dostlara, sivil toplum kuruluşlarına, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen herkese ve tabii ki alt komisyon Başkanımız ve üyelerine gönülden teşekkür ediyorum. Bu kanun tasarısının hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Gerçekten bu, bir milattır hayvanları koruma açısından. Tabii, bize de düşen çok önemli vazifeler olduğunu biliyorum, çok sıkı takip etmemiz lazım; bunların bakımı, tedavisi, az önce dediğimiz 6 hedefin bizzat takip edilmesi lazım. Bunu da ben burada söz veriyorum yani bunu hakikaten bu 6 projeyi de özellikle birlikte hazırladık. Bizzat ben kendim takip edeceğim yani gün, gün... Bir eylem planı yapacağız, ne kadar hayvan kısırlaştırdık, ne kadar bakımevi var, eksikler var mı, bunu kesinlikle denetleyeceğiz, takip edeceğiz ve altyapı çalışmaları için de bu sene bakımevleri için belediyelere destek mahiyetinde ciddi bir maddi katkıda, hibe katkısında da bulunacağız. Bu müjdeyi vermek istiyorum.

Hayırlı olmasını diliyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım efendim.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Geneli üzerinde söz almak isteyen milletvekillerimize söz vereceğim.

Melda Hanım, buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle ben bir şeye dikkat çekmek istiyorum. Biz Komisyonunda evet, çok çeşitli sivil toplum kuruluşlarını dinledik, bayağı kalabalık katılımı yaptık bunu. Bu Komisyona bütün arkadaşlarımızın davet edileceğini biliyorduk ve ben de son dönemdeki yoğun yurt içi çalışmalarım dolayısıyla davet listesine bakmadım ama dün akşamdan itibaren gördüm ki birçoğu davet edilmemiş yani STK'ların büyük bir kısmı yok, akşam arkadaşlarıma haber verdim. Komisyonunda niye böyle bir aksaklık yaşandı bilmiyorum, özür dilerim gerçekten ama haber verebildiğim kadarıyla birçok arkadaşımızı çağırdık. Biliyorum ki bu her maddenin konuşulması sürecinde onlara tek tek söz verebiliriz çünkü birçoğu çok teknik konu. Bu milletvekili grubu içerisinde belki de en aşına olanlardan biriyim ki ben de birçoğunu bilmiyorum. O yüzden mümkün olduğunca buraya gelen katılımcı, STK, meslek odaları ve gönüllü arkadaşlarımıza görüşlerini almak üzere söz verelim diye diliyorum. Sayın Bakan, Sayın Komisyon Başkanından ricam budur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Geneli üzerinde arkadaşlar değerlendirmede bulunacaklar.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, bu özellikle denetleme için mikroçip takılması, bir bilgi sayarla bunların okunması ve ana sisteme aktarılması için örneği getirdik, izin verirseniz, buradan başlayarak arkadaşlara...

BAŞKAN – Herkese birer tane mi dağıtıyorsunuz?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Yok, sadece görmeleri için.

BAŞKAN – Görmeleri bakımından.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Teklifleri varsa renk konusunda, vesaire, “Bu renk olsun.” denebilir.

BAŞKAN – Belki hayvanı olanlar vardır canım.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Yani çip enjektörün içindedir, çok basit. Sayın Başkanım, burada küpe var, enjektörün içinde mikroçip var. Bir kullanımlık sadece, onu atıyoruz yani. Sonra, bilgisayar da tabii bu mikroçipteki bilgileri okuyabiliyor, onlara yükleme yapabiliyor.

BAŞKAN – Peki, Sayın Bakanım, teşekkür ederim.

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; biz yaklaşık altmış gün çalıştık, iki ay çalıştık sanki bir araştırma komisyonu gibi görev yaptık. Bu görev esnasında bize müracaat eden herkesi dinledik, dinlemediğimiz bir kişi bile olmadı. Bize görüşlerini bildiren her kişinin görüşlerini mutlaka klasörümüze koyduk, uzman arkadaşlarımızla özellikle inceledik ve aynı zamanda milletvekili arkadaşlarımızla paylaştık. Çok önemli bir tarihî görev yaptığımıza inanıyorum ben. Bu STK'lara çok teşekkür ediyorum.

Özellikle 2004 yılında çıkan kanun... Türkiye Büyük Millet Meclisi kanun çıkarır, bu kanun çok mükemmel olabilir ama uygulayıcıların da mükemmel olması gerekiyor. İyi bir kanun kötü insanlar elinde kötü yorumlanabilir, kötü bir kanun da iyi insanlar elinde iyi bir şekilde tecelli ettirilebilir. 2004 yılında çıkan kanunun bu STK'lar tarafından, özellikle hayvanseverler tarafından, hayvanlara gönül veren, onların yaşam haklarına saygı duyan kişiler tarafından uygulanması noktasında bürokratlara, idarecilere ve siyasilere zimnen veya dolaylı olarak baskı yaptıklarını, bu kanunların uygulanması için maddi ve manevi fedakârlıklar yaptıklarını gözlemledim ben. Onlara müteşekkirim. Belki bizim de hissetmediğimiz, hissedemediğimiz bir alanla ilgili, çoğumuz köylü çocuklarıyız, çoğumuz hayvanlarla hemhal olarak büyüdük, hâlâ da öyle olanlarımız vardır ama daha sonra şehirleşmenin getirmiş olduğu hayvanlardan kopan hayatımızı bu insanlar dile getirdiler ve gündeme getirdiler. Onlara şahsım adına, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, alt komisyon üyeleri adına şükranlarımı arz ediyorum. (Alkışlar) Ben de aynı zamanda onlarla beraber yeniden hayvanlara karşı daha duyarlı olmamız gerektiğine inandım. O nedenle bu görevi yaparken de aşkla çalıştık. CHP üyelerine, MHP üyelerine, BDP üyesine, AK PARTİ'nin üyelerine, STK'lara, veteriner odalarına, çevre mühendisleri odalarına, barolara, belediye başkanlarımıza,

hassasiyet gösterip bize görüşlerini bildirenlere şükranlarımı arz ediyorum. Görüşlerini bildiremeyenler görüşlerini bildirmeye daha sonra, alt komisyon görevini tamamladıktan sonra devam ettiler, biz onları inceledik ve irdeledik, aynı zamanda üst komisyonumuza havale ettik.

Bizden istenen önemli şeyler şunlardı: Bir, hayvanlarla ilgili işlenen suçlar, işkenceler, tecavüzler veya hayvanlara karşı saygısızlıklar veya toplumdaki tamamen dışlama noktasında canlılarla ilgili Kabahatler Kanunu'ndan çıkartılması ve Türk Ceza Kanunu içerisine alınmasıydı ve burada, taslakta biz bunu gündeme getirdik ve uyguladık ve başardık. Aynı zamanda, Türkiye'deki çeşitli kara ve deniz sirkleriyle ilgili, bunların kapatılmasını ve Türkiye'deki hayvan parklarıyla ilgili, hayvanat bahçeleriyle ilgili sayıların çoğaltılmamasını, mevcut hayvanat bahçelerinin de ortamlarının, yaşam koşullarının, hijyenik ortamlarının mükemmel hâle getirilmesini teklif ettiler ve biz bu çalışmalarını yaparken dışardaki Avrupa Birliği ülkelerini de inceledik. Büyükelçilerle görüşerek, onların yetkilileriyle görüşerek, Avrupa'da bunlar nasıl yapılıyor diyerek onlardan da görüş aldık; her konuda, her maddede görüş aldık. Ve aynı zamanda değerli arkadaşlarımız, biz Avrupa Birliği yolunda ilerliyoruz, Avrupa Birliğine girme noktasında çabalarımız ve gayretlerimiz var. Acaba bu Hayvanları Koruma Kanunu'nu çıkartırken veyahut da daha doğru ifadeyle hayvan hakları kanununu çıkartırken -inşallah bu şekilde tecelli eder- biz Avrupa Birliğinin üzerinde de bir kanun çıkartabilir miyiz, nevi şahsına münhasır bir kanun oluşturabilir miyiz, Türkiye bu noktada örnek olabilir mi? diyerek gayret sarf ettik. Başardığımızı inanıyorum.

Kısaca teklifleri söyleyeceğim, daha sonra maddelerde görüşlerimizi serdedebiliriz. Biraz önce söylediğim gibi cezalar ortaya konuldu, Türk Ceza Kanunu içerisine alındı. Doğal hayat parklarının uygulanamaz olduğu görüşü hemen hemen ittifakla kabul edildi. Hayvan deneylerinin yasaklanması veya yasaklanması konusunda tereddütlerimiz vardı, bu noktada ihtilafımız oldu CHP milletvekili arkadaşımızla, çok sıkı kuralara bağlanması. Hayvan dövüşlerinin yasaklanması konusunda, ittifakla bunu görüş birliği içerisine aldık. Yani, köpek dövüşlerinin, horoz dövüşlerinin Türkiye'de olmamasını ama bunun yanı sıra, folklorik olarak yapılan bazı konularda da esnek olmamız gerektiğini söyledik. "Pet shop"larda hayvanların sağlıklı bir şekilde barındırıldığını, buralarda hayvan satışının yasaklanmasını, burada sadece kanatlı hayvanlar ile balıkların satılması noktasında görüş birliğine vardık. Hayvan kullanılarak yapılan sirk ve gösteriler ile yunus parklarının yasaklanması konusunda ihtilafımız oldu. Bununla ilgili "Evet, bunları kapatalım ama iki yıl gibi bir süre verelim." demiştik. Orada sadece Cumhuriyet Halk Partisinden milletvekili arkadaşımız bir şerh koydu, "O süreyi kısaltalım." dedi. Sokak hayvanlarının kısırlaştırılması uygulamasına devam edilmesi ve mikroçip takılmasının mutlaka yapılmasını, gerek sokak hayvanları gerek de sahipli hayvanlarla ilgili Sayın Bakanımız bu konuyu bizlere söylediler, çok da memnun oldum. Hayvan bakımevlerinde gönüllülerin çalışmasına izin verilmesi, tasarıda köpekler için öngörülen tehlikeli ırk ayrımının kaldırılması noktasında, bu konuda bir çalışma yaptık biz ve aynı zamanda, Türkiye'de bu konuya gönül veren kişilerin denetimlerde de yer alması konusunda bir görüş serdedildi. Madde madde çalıştık. Bu noktada bize destek veren üyelere bir kez daha teşekkür ediyorum. AK PARTİ Grup Başkan Vekili Mihrimah Belma Satır Hanımefendi'ye teşekkür ediyorum ve aynı zamanda STK'lara teşekkür ediyorum. İnşallah, çok mükemmel bir kanun oluşur. Çok hayırlı bir kanun yaptığımızı inanıyorum. Katkıda bulunan herkese şükranlarımı arz ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Selçuk Bey, ben de teşekkür ediyorum

Belma Hanım, buyurun, Sayın Başkanım.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, STK temsilcileri, değerli milletvekili arkadaşlarımız, değerli basın mensupları; hepinize güzel bir gün, hayırlı bir gün diliyorum.

Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı'na ilave edilmesi ve çıkarılması önerilen hususları görüşmek üzere burada bulunuyoruz. Yaşadığımız bu güzel dünyada bütün canlıların hayatlarını koruma ve devam ettirme yönünden birbirleriyle yakın ilişkileri vardır. İnsan, ekolojik bir varlıktır ve tüm canlılarla sürekli bir etkileşim içindedir. Bu etkileşimin doğru yapılması, dünya dengelerinin korunması ve sürdürülebilir hâle gelmesinde fevkalade önemlidir. Bu nedenle dünya dengelerini korumak tüm canlılarla doğadaki sistemi bilerek bu dengeyi bozmadan onlarla beraber hareket etme gereği vardır. Bu, doğaya hükmetmek değil, doğanın dengeleriyle ve sistemiyle beraber yürümenin amacıdır. Son yıllarda dünyada toplumsal, ahlaki ve vicdani açıdan tüm hayvanların yaşamlarını ve onların acı, ızdırap ve eziyet çekmelerine karşı korunmalarını ve onlara kötü muamele edilmesinin önlenmesini güvence altına almak için yapılan uluslararası çabalar da büyük bir hız kazanmıştır bildiğiniz gibi. Bu konuda uluslararası bildirgeler, uluslararası sözleşmeler kabul edilmiş ve ülkeler de kendi içlerinde bunlara paralel kanunlar çıkarıp uygulamaya

başlamışlardır. Bütün hayvanların hür doğduğunu ve türüne has hayat şartları içinde yaşama hakkına sahip olduğunu çok iyi biliyor, Orman ve Su İşleri Bakanlığımızın bu konuda büyük bir gayret içinde olduğunu takdirle görüyoruz. Sokak hayvanlarının korunması, yaşatılması ve sahiplendirilmesinin sağlanması amacıyla ilk kanuni düzenleme, biraz evvel de söylenildiği gibi, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri döneminde hayata geçirilmiştir. Bu konularla ilgili kampanyalar düzenlenmiş, STK'lar çalışma yapmıştır. Seçim bölgem olan İstanbul'da ve Türkiye'nin birçok yerinde bu STK'larla gerek istişare anlamında gerek yasal düzenleme anlamında birlikte çalıştık. Bu STK temsilcilerinin bir kısmını da burada görmekten dolayı ayrıca memnunum.

Güçten düşmüş hayvanlarla ilgili 81 ilimizde il hayvan koruma kurulları oluşturulmuştur. Bugün görüşülen bu tasarıyla bu kurulların daha fonksiyonel hâle gelmesi ve etkin hâle getirilmesi ile ilgili düzenlemeler mevcuttur. Ayrıca, başboş sokak hayvanlarımızın özellikle büyükşehirlerde yaşanan büyük bir sorun olduğu da bir gerçektir. Sokak hayvanlarının çoğalmalarının kontrol altına alınması halk sağlığını korumak açısından da büyük bir önem arz etmektedir. Bu nedenle, özellikle sahihsiz sokak hayvanları sorununun çözümüne yönelik olarak yerel yönetimlerce kurulan hayvan bakımevlerine götürülme zorunluluğu getirilmiştir. Bu ihtiyaçlardan yola çıkarak doğada yaşayan tüm hayvanların yaşamlarını güvence altına almak, korumak ve bu alandaki boşluğu gidermek üzere burada bulunuyoruz ve her kesimin görüşleri alınarak bu çalışmanın büyük bir hassasiyetle yapıldığını idrak ediyoruz. Bu konuda çalışan hayvan severlere, STK'lara, ilgili basın temsilcilerine, gazete köşe yazarlarına ayrıca çok teşekkür ediyorum. Her ne kadar insanımızın yüksek duygularını hesaba katsak bile, bazı hususlar sadece insan vicdanına bırakılmamalıdır kanaatindeyim. Psikolojik bozukluklar, ekonomik güçsüzlükler ve daha birçok nedenden dolayı her millette olduğu gibi, suça yönelen insanlarımızın da varlığını hesaba katarak bu alanda caydırıcı, etkin uygulamalara yer vermek zaruretimiz vardır. Ülkemizdeki ilgili kanuni düzenlemeler bu konudaki çalışmalarımızı, hayvan haklarının korunması hususunu bir kez daha önemsemişimizi belirtiyorum.

Bu vesileyle hayvan haklarının korunması konusunda özveriyle çalışma yapan Çevre Komisyonumuza, alt komisyon üyelerine, sivil toplum örgütü temsilcilerine, vakıflara, derneklere, belediye temsilcilerine teşekkür ediyorum. Çalışmalarımızın başarılı olmasını diliyorum. Yasamız inşallah ilk fırsatta Genel Kurula indirilecek ve tamamlanacaktır.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Başka milletvekilimizin söz talebi yok.

FIRAT AHMET YILDIZ – Başkanım...

BAŞKAN - Genelî üzerinde söz mü istediniz?

FIRAT AHMET YILDIZ - Evet, ben mümkünse bir söz söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Böyle bir geleneğimiz yok ama kendinizi tanıtır mısınız kurum olarak?

FIRAT AHMET YILDIZ - Ben bağımsız hayvan hakları aktivistiyim. Buraya davet edilmeyen HAYTAP, HAYVİST gibi dernekleri temsil eden geldim. Genelde Sayın Bakanımıza bir şeyler söylemek istiyorum izin verirseniz.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Yalnız, HAYTAP'ın herhâlde burada en fazla dinlediğimiz kurum olduğunu ben söylemek zorundayım yani onu da bilirsiniz.

FIRAT AHMET YILDIZ – Dinlemek ayrı bir şey, davet edilmemesi ayrı bir şey.

BAŞKAN – Nasıl yani?

FIRAT AHMET YILDIZ – Buraya davet edilmediler.

BAŞKAN – Şimdi, bakınız arkadaşlar, alt komisyonumuzda bütün sivil toplum kuruluşlarının tamamı dinlendi ve yine dinleriz ama bir şey söylemeye çalışıyorum, böyle bir ifade, bu şık değil yani. Kaldı ki ben söz vereceğim ama bunu bilelim lütfen yani.

Buyurun.

FIRAT AHMET YILDIZ – Sayın Bakanım, şubat ayında yaptığımız toplantıda siz de geldiniz, aynen buradaki gibi hepimizi mutlu edecek cümleler kuruyorsunuz ve ben, sizlerin iyi niyetine yüreğime inanmak istiyorum. Ancak bizim o toplantıdan üç gün önce bir Deney Yönetmeliği çıktı yine sizin Bakanlığınızın imzasıyla ve bu sokak hayvanlarına deney yapılmasını açtı maalesef. O yönetmelik çıktıktan sadece üç gün sonra biz o toplantıyı yaptık ve o toplantıda “Hayvanları koruyalım.” diyoruz. Şimdi, yani inanılmaz bir ayırım ve çelişki oluyor böyle durumlarda. Biliyorsunuz, kanunları yürütenler yönetmeliklerdir. Bizim bu kanunda diyor ki: “Sokak hayvanlarına hiçbir şekilde deney yapılamaz.” Yönetmelikte de diyor ki: “Sokak hayvanlarına hiçbir şekilde deney yapılamaz. Ama bilim adamları uygun görürse.” Zaten bilim adamı dışında deney yapan kimse yok ki yani bu tamamen yasayı taca çıkartmış oluyor.

Yani sizin buradaki söyledikleriniz şeyleri yürekten biz destekliyoruz ve biz bunların böyle uygulanmasını yürekten istiyoruz ancak her an, bütün STK'lar adına konuşuyorum ben, hepimiz tetikteyiz "Acaba uygulama yönetmeliğinde ne çıkacak?" diye.

Yani, ben, çok kısa bir şekilde şunu söylemek istiyorum: Yaşam farklarını hiçbir şekilde kabul etmiyoruz yani biz bunun tartışılmasını bile kabul etmiyoruz. Hayvan toplamları... Burada, mesela çalışmada diyor ki: "Hayvan toplanacak, sahiplenmezse bırakılacak." diyor ama süre yok. Yani bir hayvan alındığı yerde üç hafta içinde bırakılmazsa artık orada yaşama şansı yok o hayvanın. Belki de üç gün sonra bırakacaksınız. Onu mutlaka sürelendirmemiz lazım ve üçüncüsü de deney.

Biz, hiçbir şekilde akademik kariyer yapılması için deney yapılmasını kabul etmiyoruz. Çok ciddi bilimler, buluşlarla, şunlarla bunlarla, o tür şeyleri bir şekilde belki kabul eden insanlar olabilir ama ben onu da etmem ama onu bir şekilde anlayabiliriz ama sadece doçent ve profesör olabilmek için veteriner hekimlerin ve tıp doktorlarının özellikle kedi, köpeklere ve bütün hayvanlar arası deney yapmasını biz hiçbir şekilde kabul etmiyoruz ve biz bu üç maddeyle ilgili uygulama yönetmeliklerini de son derece ciddi bir şekilde takip edeceğiz ve hiçbir şekilde bu maddelerin olduğu herhangi bir yasa, uygulama yönetmeliği ya da benzer şeyi kabul etmiyoruz ve biz, bunlar çıkana kadar, sonuna kadar meydanlardan çıkmayacağız, eylemlerimize devam edeceğiz. Biz, bu yasanın hayvanlar lehine çıkması için, aynen şimdi, biraz önce sizin söylediğiniz gibi Sayın Bakanım, hayvanlar lehine çıkması için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Bunu çok açık bir şekilde herkesin, Sayın Bakanımızın ve milletvekillerinin, herkesin bilmesini istiyorum.

BAŞKAN – Müsaade eder misin.

Çok özür dilerim ama...

FIRAT AHMET YILDIZ – Çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Yalnız, bir şey söyleyeyim arkadaşlar, yani bu çok hoş bir dil değil.

İkinci başka bir şey söyleyeyim müsaade ederseniz. Tabii, ben, branşınızı bilmiyorum ama yani burada kanun çalışması yapıyoruz, yönetmelik çalışması yapmıyoruz. Kanun çalışması Parlamento tarafından yapılır. Yönetmelikler, ilgili bakanlıkların çıkarttığı yönetmelikler yargıya açık olan yönetmeliklerdir. Bunlarla ilgili takip edilir, gerekirse Danıştayda dava açılır, gereği yapılır. Yani bu üslubunuzu, bir istihdam edeyim... Yani burada tabii ki takip etmek sivil toplum örgütünün hakkı ama burada bir kanun çalışması yapıyoruz, yönetmelik çalışması değil. Eleştirilerinizi daha sonra inşallah... Mutlaka takip edin.

Özür dilerim. Mesele anlaşıldı yani.

FIRAT AHMET YILDIZ – Sayın Vekilim, şöyle bir şey var yalnız. Şimdi, Danıştaya bir dava açtık deneyle ilgili fakat bu davada yürütmeyi durdurmayı alana kadar beş ay geçti yani daha yürütmeyi durdurmayı da alamadık.

BAŞKAN – Peki, mesele anlaşıldı.

Ben, teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, açıklamanız olacak mı yoksa maddelere geçeceğim?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Müsaade ederseniz cevap vereyim.

Şimdi, bir kere, bu tasarı var ya, dünyadaki bütün ülkelerin hayvan haklarıyla ilgili kanunlarına, uygulamalarına bakın, en mükemmeldir. Bunu gururla ifade ediyorum. Evvela bunu bir tespit edelim.

Bakın, Avrupa'da "uyutma" adıyla hayvanlar tamamen telef ediliyor ama bizde böyle bir şey yok yani. Lütfen dünyadaki uygulamalara bir bakın. Şu anda hazırlanan... Ben herkese teşekkür ediyorum, herkesin katkısı var, olması gereken de budur. Dünyadaki en güzel kanun bizim kanunumuz olacak. Kaldı ki yönetmelikten bahsetti, yönetmelik de hayvan deneylerinin kontrol altına alınması maksadıyla çıkarıldı. Yani özellikle çevre ve insan, hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturmasına karşı alınacak birtakım tedbirler için bu deneyler yapılıyor yoksa hayvanları telef etmek için yapılmıyor yani onları sınırladık, kontrol altına aldık. Düzenlemenin maksadı oydu, onu özetle vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçiyoruz ve 1'inci maddeyi okutuyorum:

HAYVANLARI KORUMA KANUNU

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin (g), (k) ve (o) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; maddeye aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

"g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle fizikî olarak iş yapabilme yeteneğini kaybetmiş hayvanları,

k) Hayvan bakımevi: Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarınca yapılan, işletilen veya yönetilen, sahihsiz hayvanların rehabilite edildiği ve bakıldığı tesisi,

o) Bakanlık: Orman ve Su İşleri Bakanlığını,"

"a) Hayvan refahı: Hayvanların etolojik, fiziksel ve psikolojik yönden sağlık, bakım beslenme, barınma ve nakil ihtiyaçlarının en üst düzeyde temin edilerek, hayvanların gereksiz yere ağrı, acı çekmelerine veya yaralanmalarına yol açmayacak koşulların karşılandığı yaşam tarzını,"

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde söz almak isteyen?

Bir düzeltme herhâlde talebimiz vardı Sayın Bakanım, öncelikle onu alıp ondan sonra maddeyi müzakereye açayım müsaade ederseniz.

Uygun görürseniz arkadaşlar...

Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 1 inci maddesinin (g) bendinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüseyin Cemal Akın

Malatya

"g) Güçten düşmüş hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli sebeplerle fizikî gücünü kaybetmiş hayvanları,"

Gerekçe:

Hayvanların iş yapabilme yeteneği kavramı göreceli bir kavram olduğundan farklı şekillerde anlaşılabilmesi tereddüde hasıl olmuştur. Bu sebeple "güçten düşmüş hayvan" tanımının değiştirilerek "yetenek" yerine "güç" kavramının esas alınması hedeflenmektedir.

BAŞKAN – Ben, madde üzerinde ikisine birden aslında söz vermiş oluyorum.

Söz almak isteyen arkadaşlarımız var mıydı? Yok.

FIRAT AHMET YILDIZ – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Özür dilerim, dinleyeceksiniz artık yani.

Madde üzerinde söz alan arkadaşımız yok.

Öncelikle önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 5- Ev hayvanını sahiplenen, satan veya ona bakan kişi, hayvanı hayvan refahına uygun olarak barındırmak, etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmekle yükümlüdür.

Ev hayvanlarını satan veya sahiplenen kişiler, hayvanlarından kaynaklanan çevre kirliliğini ve insanlara verilebilecek zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirleri almakla yükümlü olup; zamanında ve yeterli seviyede tedbir alınmamasından kaynaklanan zararları tazmin etmek zorundadırlar.

Ev hayvanı satan ve sahiplenen kişiler, bu hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler.

Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma, bakma, sahiplenme ve satışı konularındaki eğitim ile bu hayvanların çevreye verebilecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esaslar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile eşgüdüm sağlanmak suretiyle, İçişleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Ticari amaç güdülmeyen bilhassa ev ve bahçesi içerisinde bakılan ev hayvanları sahiplerinin borçlarından dolayı haczedilemezler."

BAŞKAN – Sanırım burada da bir önergemiz var.
Önce önergeyi okutacağım. İkisini birlikte müzakere edeceğim.
İki önergeymiş, özür dilerim.
Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 2 nci maddesinin 3 üncü fıkrasındaki cümlenin başına "Büyükşehir, İl ve ilçe merkezlerinde" ifadesinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Osman Kahveci
Karabük

"(1) Büyükşehir, İl ve ilçe merkezlerinde ev hayvanı satan ve sahiplenen kişiler, bu hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler."

Gerekçe:

Ülkemizde özellikle kırsal kesimde yaşayan insanların bu eğitimi almasının güç olacağı göz önünde bulundurulduğunda, maddenin başına "il ve ilçe merkezlerinde" ibaresinin eklenmesi uygun görülmektedir.

BAŞKAN – 2'nci önergeyi de okuyalım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte alt komisyon metninin 2 nci maddesinin 4 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Hüseyin Cemal Akın
Malatya

"(4) Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma, bakma, sahiplenme ve satışı konularındaki eğitim ile bu hayvanların çevreye verebilecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirlere ilişkin usul ve esaslar, ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

Gerekçe:

Diğer Bakanlıklarla eşgüdüm sağlanarak çalışılması yönetmelik hazırlanmasının çalışmaları zorlaştıracağı ve süreyi uzatacağı öngörüldüğünden yönetmeliğin ilgili kuruluşların görüşü alınarak hazırlanması uygun görülmektedir

BAŞKAN – Söz almak isteyen sayın milletvekillerimize söz vereceğim.

Buyurun.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) - Yalnız ev hayvanı satan ve sahiplenen kişiler bu hayvanların bakım ve korunmasıyla ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler. Hayvanları sahiplenmeden önce mi sahiplenecek olan kişiler alacak sertifikayı? Yoksa sahiplendikten sonra mı sertifikayı alacak?

BAŞKAN – Başka sorusu olan veya açıklaması olan var mı? Sayın Bakanımıza son sözü vereceğim.

Buyurun Sayın Bakanım.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Efendim bunu yönetmelikle düzenleyeceğiz, kanuna yazmayalım.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) - Sayın Bakanım, şahsi isteğimi ifade etmek istiyorum. Bu ev hayvanı sahiplenmek isteyen kişilerin sertifikayı alıp ev hayvanı sahiplenmesi doğrultusunda düzenlenmesini arzu ediyorum. Çünkü sertifika alacaklar, ondan sonra o sertifika nezdinde gidip hayvan sahibi olması gerekiyor. Öyle hayvanı alıp...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) - Yönetmelikte onu dikkate aldım efendim.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) - Lütfen. Teşekkür ediyorum.

Arz ediyorum.

BAŞKAN – Milletvekillerimizden başka söz alan yok. Özür diliyorum ifademe devam edeceğim çünkü.

Düzeltilmiş olan önergelerle iki önergemiz vardı. Maddeyi önergeler doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Düzeltilmiş olan metni oylarınıza sunuyorum, 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3' üncü maddeye geçiyoruz...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Sayın Başkan, Barolar Birliğinden, Ankara Barosundan, farklı barolardan, sivil toplum kuruluşlarından geldik. Toplantının gündüz esaslarını bize bildirirseniz, söz istiyorum.

BAŞKAN – Tamam peki, barolara söz vereceğim. Çünkü hukuken kanun metni olduğu için. Özur dilerim, devam edelim.

3' üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 6- Sahipsiz ya da güçten düşmüş hayvanların, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasaktır.

Sahipsiz veya güçten düşmüş ev hayvanlarının en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların mikroçip ile kaydedildikten sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. 14 üncü maddenin (r) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere sahiplendirilemeyenler alındıkları ortama bırakılır. Bakımevlerinde güçten düşmüş hayvanlar için özel bir alan tahsis edilir. Bu hayvanların bakımevlerinde oluşturulacak özel bölümlerde hayvan refahına uygun olarak bakılmasına devam olunur.

Belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kısırlaştırma hizmetleri, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının koordinasyonu ve denetiminde yürütülür. Kısırlaştırma hizmeti ile ilgili usul ve esaslar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Hayvan bakımevi izinleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından verilir.

Hiçbir kazanç ve menfaat sağlamamak kaydıyla sadece insanî ve vicdanî amaçlarla sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakan veya bakmak isteyen ve bu Kanunda öngörülen şartları taşıyan gerçek ve tüzel kişilere; belediyeler, orman idareleri, Maliye Bakanlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından, mülkiyeti idarelerde kalmak koşuluyla arazi ve buna ait binalar ve demirbaşlar tahsis edilebilir. Tahsis edilen arazilerin üzerinde amaca uygun tesisler ilgili Bakanlığın/İdarenin izni ile yapılır."

BAŞKAN – Önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 3 üncü maddesinin 2 ncı ve 4 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metiner

Adıyaman

"(2) Mahalli idareler, sahipsiz veya güçten düşmüş ev hayvanlarını hayvan bakımevlerine götürmekle yükümlüdür. Mahalli idarelerce bu hayvanların öncelikle bakımevlerinde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların mikroçiple kayıt altına alındıktan sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. Güçten düşmüş hayvanlar, bakımevlerinde ayrılacak özel bölümlerde hayvan refahına uygun olarak bakılır. Mahalli idareler sahipsiz ev hayvanlarının refahını sağlamak üzere yeterli sayı ve özellikte besleme noktaları teşkil etmekle yükümlüdür. 14 üncü maddenin (r) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere sahiplendirilemeyenler, mahalli idarelerce oluşturulacak besleme noktalarına bırakılır."

"(4)Hayvan bakımevi izinleri Mahalli İdareler tarafından verilir."

İkinci önerge:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 3 üncü maddenin 3 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Osman Kahveci

Karabük

"(3) Belediyeler ve diğer kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan kısırlaştırma hizmetleri, Bakanlığın koordinasyon ve denetiminde yürütülür. Kısırlaştırma hizmeti ile ilgili usul ve esaslar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

Gerekeç:

Kısırlaştırma hizmetlerinin hayvan refahının bir parçası olması ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yürütülen genel veterinerlik hizmetlerinden farklı olması, konunun Orman ve Su İşleri Bakanlığının ihtisas konusu içerisinde olması sebebiyle bahsi geçen hizmetlerin Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yürütülmesi uygun görülmektedir.

BAŞKAN – Şimdi, demin bir soru sordu onu açıklamak zorundayım.

Değerli arkadaşlar, sivil toplum örgütlerimizin alt komisyonun yaptığı çalışma bizim alt komisyon metnini oluşturdu. Burada oluşan metnin üzerinde buna rağmen hukuki bir hata veya hukuki bir eksiklik olabilir diye biz Ankara Barosu, Veteriner Hekimler Odası, Türkiye Barolar Birliği, Veteriner Hekimler Birliği ve Türkiye Belediyeler Birliğini davet ettik ki yani bir atlama varsa ya da teknik bir konu varsa diye. Demin genç avukat arkadaşımız söz istedi, kusura bakmasın, özür dilerim. Onlara isterse söz vereceğimi ifade edeyim ve Bakanlık temsilcilerimize.

İki önerge var, hem iki önerge hem de maddeyi müzakereye açıyorum.

Var mı söz isteyen?

Sırayla.

Gülay Hanım buyurun.

GÜLAY DALYAN (İstanbul) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; “Mikroçip ile kaydedildikten sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. Rehabilite edilen hayvanların mikroçiple kaydedildikten sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır.” Bu mikroçip üzerine sahiplendirilen ailelerin de -çünkü hayvanlara bir aile kazandırılıyorsunuz- isimlerinin yazılmasını arzu ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Burada dikkatimi çeken bir şeyi paylaşmak istiyorum. Sayın Bakanımın da, biraz önce sivil toplum örgütünün temsilcisinin de söylediği tam bu noktada bir hadise var. Sahipsiz ve güçten düşmüş ev hayvanlarının en hızlı şekilde yerel yönetimler tarafından toplatılıp bir müşahede altında tutulduktan sonra sahiplendirilirse sahiplendirilir yoksa alındığı yere bırakılır. Şimdi buradaki sıkıntılardan, bir: Süreden bahsetmişti. Ne kadar süreyle, tam da bunun doğru olduğu bir noktada? İki: Şöyle bir önerim var burada: “Sahipleninceye kadar” denilebilir mi?

İki: Rehabilitasyondaki kelime anlamının da tam pratik anlamda uygulaması olacak mı? Örneğin hayvanın sadece bakımı açısından aşılması, kısırlaştırılması değil, fiziksel ve psikolojik açıdan da bırakılacağı ortama uygun olup olmadığının kararını vermek anlamında önemli diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, ben teşekkür ediyorum.

Sayın vekillerimizden başka söz isteyen?

Selçuk Bey, buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Zaten burada kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanlar mikroçiple kayıt altına alınacaklar gerek sokak hayvanları gerek ev hayvanları. Sokak hayvanlarında kime ait olduğu belirlenmeyecek ama ev hayvanlarında isimler belli olacak. Kimin hayvanı bu? Selçuk Özdağ'ın hayvanı. Eğer o hayvan herhangi bir zarar verirse öncelikle ben sorumlu tutulacağım ama devam ediyor hemen kanun maddesi, diyor ki burada: Mikroçip ile kaydedildikten sonra sahiplendirilmeleri esastır - öncelikle, sahiplendirilecekler- ama sahiplendirilmeyenler ise kısırlaştırıp, aşılanıp, rehabilite edildikten sonra sahiplendirilemeyenler alındıkları ortama bırakılacaklar. Çünkü burada süre koyamayız. Neden koyamayız? Her hayvanın aşılması, kısırlaştırılması belki aynı sürede yapılabilir, bunların belli süreleri fakat rehabilite edilmesi farklı olabilir. Yani bir tanesi beş günde rehabilite edilir, bir tanesi çok ciddi şekilde bir kaza geçirmiştir, bir senede rehabilite edilebilir. Biz Sayın Melda Hanımefendi'yle bir yere gittiğimizde yani o kediyi müdahale etti ama orada çok vahim bir durumdu, o kedi bir iki sene de ancak kendine gelir yani.

MELDA ONUR (İstanbul) – Öldü zaten.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Öldü.

Ama buraya, biz bunları alırız ve on beş gün sonra aldığımız yere tekrar bırakırız dersek tedavisi devam eden bir hayvanı tekrar yeniden sokağa bırakmış olacağız. Zaten yönetmelikle belirleyecek Sayın Bakanlık ve aynı zamanda da bu konuda denetimler de devam edecek. Zaten biz kanun tasarımda da, taslağımızda da şunu söylemiştik: “Sivil toplum kuruluşları da acaba bu denetimlere

dâhil olabilir mi?" diyerek bir madde koymuştuk, tabii bunu takdirlerinize arz ediyorum. Daha doğru olacağını düşünüyorum. Bu maddenin doğru olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Melda Hanım, buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Metiner'in verdiği önerenin tekrar okunmasını rica edeceğim. Arkadaşlar, çünkü bu barınaktan alınma, götürülme, getirilme çok tartışılma yaratılan bir alandı. Tekrar okuyabilirse arkadaşlar... Arkadaşlar, bir dinlerseniz ona göre itirazları alırsınız.

BAŞKAN – Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 3 üncü maddesinin 2 inci ve 4 üncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metiner

Adıyaman

"(2) Mahalli idareler, sahihsiz veya güçten düşmüş ev hayvanlarını hayvan bakımevlerine götürmekle yükümlüdür. Mahalli idarelerce bu hayvanların öncelikle bakımevlerinde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların mikroçiple kayıt altına alındıktan sonra öncelikle sahiplendirilmeleri esastır. Güçten düşmüş hayvanlar, bakımevlerinde ayrılacak özel bölümlerde hayvan refahına uygun olarak bakılır. Mahalli idareler sahihsiz ev hayvanlarının refahını sağlamak üzere yeterli sayı ve özellikte besleme noktaları teşkil etmekle yükümlüdür. 14 üncü maddenin (r) bendinde tarif edilenler hariç olmak üzere sahiplendirilemeyenler, mahalli idarelerce oluşturulacak besleme noktalarına bırakılır."

"(4) Hayvan bakımevi izinleri Mahalli İdareler tarafından verilir."

BAŞKAN – Tamam mı Melda Hanım, anlaşıldı mı? Peki.

Bir arkadaşımız söz istemişti.

Buyurun.

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI TEMSİLCİSİ EMRE KILINÇ – Türkiye'deki tek bu konuda ihtisas odası biziz Sayın Başkanım, ancak gerek alt komisyon çalışmalarında gerek diğer çalışmalarda bizimle alakalı herhangi bir görüş ve davet belirtilmedi. Onunla alakalı -az önce söylemiştiniz- Veteriner Hekimler Odasının da ismini zikrettiniz de bizi atladınız.

BAŞKAN – Sizi atladık çünkü alt komisyon...

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI TEMSİLCİSİ EMRE KILINÇ – Bu konuda biz madde 5' te sizden yardım isteyeceğiz, görüş belirtmek istiyoruz.

BAŞKAN – Maddeye gelince bakalım sizden yardım olacak mı diye.

Size söz veriyorum.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Maddeyle ilgili olarak ve önergelerde ilgili olarak aslında uzlaşamadığımız bir nokta var. Herkes hemfikir "Bu sahiplendirme süresinin azami süresi ne olacak?" diye. Ancak sayın vekilimin söylediği bazı kaygılar da doğru. Yaralanan hayvanların tedavisi sürüyor ama biz bunlara iki madde önce bir deyim verdik "güçten düşmüş hayvan" dedik. Burada sahihsiz kıstasını korur, güçten düşmüş hayvanları bu madde içindeki kısımdan çıkarır isek salt sahihsiz hayvanlar için azami süre belirleyebiliriz. Yani sahihsiz olup güçten düşmeyen, sağlıklı, rehabilite süresini de aşmış hayvanlar olacaktır; bizim için bir problem teşkil etmez. Eğer ki azami bir süre belirlenmez ise farklı uygulamalara konu olur. Bunu daha sonra yönetmelikle belirlersek yönetmelik bu sefer kanuna aykırı olur. Kanunda belirlenmeyen bir süreyi yönetmelikte belirlemek de bize problem yaşatacak. Uygulamalar çok çeşitlilik gösterir, İstanbul'da altı ay olur, Ankara'da üç ay olur; bu da hayvanın yararını, hayvanın hakkını korumayı amaçladığımız bir kanuna ters gider. En azından burada müşahede süreleri aşağı yukarı bellidir, yirmi bir gün söylenir. Biz buna burada bir süre belirler isek yarın bunun suiistimal edilmesini de önleriz, farklı uygulamalara da konu edinmesini önleriz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Yalnız ben usulüme uyacağım. Veteriner ve hangi oda...

Buyurun.

ESKİŞEHİR BAROSU TEMSİLCİSİ AV. MUSTAFA ÇAKI – Türkiye Baroları Hayvan Hakları Kurulları adına konuşacağım. Bu önergeyle ilgili bir görüş söylemek istiyorum: Sayın Vekilimin önergesinde sahiplendirilemeyen hayvanların beslenme noktalarına bırakılması gibi bir tabir var. Bu beslenme noktalarının niteliği nedir bu belli değil. Bu bir noktada sanki, kanundan çıkarılan “doğal yaşam parkı” tanımına geri dönüş gibi. Yani hayvanlarımızı şehirden gene uzaklaştıracak bir düzenleme öngörüyor. O noktada bu önergeyi uygun bulmuyoruz. Ayrıca hayvanların rehabilitasyon sürecinde ülkemizde -şu anda maddi gerçekler üzerinde konuşalım- mental rehabilitasyonu sağlayabilecek uzman kadromuz ne derecede var, ne kadar var? Yok gibi Sayın Vekilim. Bu noktada mental rehabilitasyona bağlarsak o hayvanların suistimale uğrayacak şekilde uzun süre bakım evlerine mahkûm etmek noktasında kalırız. Bu metnin yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Bakanım söz vermeden evvel bir konuyu açıklamak zorundayım.

Değerli arkadaşlar, süre kanunda konulmaz yani bu ancak yönetmeliklerle düzenlenir. Daha evvel böyle bir facia yaşadık Mecliste, sayın vekillerimiz hatırlar, DSİ'nin su kuyularına takacağı sayaçlar kanuna yazılmıştı. Yani bu, burada olmaz, burada genel ilkeler vazedilir. Anayasa'da daha üstü, burada geneli, daha aşağısı yönetmeliklerle belirlenir. Yani bu talebiniz... Belki endişelerinizde haklı olabilirsiniz.

Bu hayvanlara yani sokağa bıraktığımız hayvanlara, bazı belediyelerimiz uygulamaya başladılar yani beslenme noktaları yapıyorlar ve hayvanların orada ihtiyaçlarını karşılama noktasındaki bir teşviiktir bu. Bu lütfen başka noktaya gitmesin.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Başiboş bırakmıyoruz.

BAŞKAN – “Başiboş bırakmıyoruz” demeyelim de bir besleme merkezi oluşturulmasıyla ilgili belli noktalarda birkaç belediyede güzel örnekler de var. Hatta güneş enerjisiyle filan yaptıkları da var, onları bilirsiniz diye...

Sayın Bakanım, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Burada, tabii, Gülay Hanım'ın da ifade ettiği, sayın vekilimizin ifade ettiği husus vardı, mikroçipte sahiple ilgili ve bütün tedavilerle ilgili, aşılama vesaire her türlü bilgi olacak yani onu özellikle sizlere de örnek geliyordu. Bütün bilgiler olacak merak etmeyin.

Efendim, bir de burada hayvanların tedavilerinden, müşahede altına alınmalarından sonra alındıkları yere bırakılmaları kanuna yazılırsa çok yanlış olur diye düşünüyorum. Neden? Çünkü diyelim ki bir okul bahçesine bırakılması, uygun olmayan bir yerden alınmışsa onu oraya tekrar bırakmak mahzurlu olabilir.

Bir de geçmişte efendim bu katı atıklar, çöpler düzenli toplanmadığı için hayvanlar sokaklarda yiyecek bir şeyler buluyordu ama şu anda bütün çöpler, Türkiye'de 50 milyonun nüfusun çöpleri -köyler hariç- çok düzenli toplanıyor. Hayvanların yiyecekleri bir şey yok. Dolayısıyla burada belediyelere bir beslenme noktası tespit ediyoruz suyunu, yiyeceğini alacağı, yoksa burada doğal hayatı yaşama alanı gibi bir alan kastetmiyoruz, bunu ifade edeyim.

Bir de süreye gelince, efendim, siz de çok isabet buyurdunuz, bir tarihte kuyulara sayaç takılmasıyla ilgili kanunda süre koyduk fakat sonradan kanunu tekrar değiştirmek mecburiyetinde kaldık. Burada süreyi tabii oradaki vazifelerle veteriner hekim belirleyecek yani bizim burada süreyi belirlememiz mümkün değil. Güçten düşmüş mü düşmemiş mi, yoksa hayvan daha orada kalacak mı kalmayacak mı, ne kadar süre kalacak, hayvandan hayvana bu değişiyor yani tedavi süresi, müşahede süresi.

Öyleyse müsaade ederseniz bunu hem yönetmeliğe bırakalım hem de artık oradaki herhâlde veteriner hekim olarak hayvansever bir kişi olacaktır, bunu dikkate alacaktır yani biraz da bunu insanların gerçekten hayvan sevgisine bırakalım diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Melda Hanım, söz mü istediniz?

Buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Barodan gelen arkadaşların aslında söylediği gibi benim, Sayın Metiner'in önergesindeki...

Şimdi buradaki “sahipsiz” ve “güçten düşmüş” ikisi farklı şey hakikaten, onu belki de ayırmamız gerekiyordu çünkü sahipsiz hayvanı aldınız, çilediniz, mesela on beş gün sahiplendirmeye çalıştınız, sonra geri bırakmak gerekiyor ama güçten düşmüş hayvanın bir bekleme süresi var, belki onu ayırmak gerekiyor gerçekten. Ortam olarak da yani haklı da Sayın Bakan, yine de en azından o bölgenin -yani tamam, okul bahçesinden alınmış ama- içerisinde bir yere bırakmak gerekiyor, ortamdaki kasıt belki aynı nokta değil ama aynı mahalledir diye şey yapıyorum.

Bir de yani, aman, ne olur, veterinerlerdeki hayvan sevgisine bağlı kalarak da şey yapmayalım, bu ayrı. Yani, veteriner arkadaşları tenzih ederim. Bu, insanın hayvan sevgisine bırakılmayacak bir şey.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Metiner, söz verdim, buyurun.

MEHMET METİNER (Adıyaman) – Teşekkür ederim.

O zaman diğer doktorların insan sevgisini de tartışalım, hiçbirimiz de doktora gitmeyelim, ya bu tür polemiklere gerek yok. Bu önergeyle yapmaya çalıştığımız şey şu: Besleme merkezleri oluşturuyoruz. Herhangi bir yere bırak, başıboş alana bırak, başının çaresine baksın, yok böyle bir şey yani. Çok modern besleme merkezleri ve bunu da belediyelerimize...

Bekleme süreleri konusunda... Arkadaşlar, burada biz kanun yapıyoruz yani, kanun tafsilatlardan oluşmaz ki yani, o zaman yönetmeliklere ne gerek var. Yani, veteriner hekim bakar, bekleme süresine kendisi karar verir. Eğer uzmanlıklara saygımız olmayacaksa, bekleme süresini de biz burada masa başında belirleyeceksek o zaman veteriner hekimlere hiç gerek yok yani. Onun için, bekleme sürelerinin bu kanuna dercedilmesini doğru bulmuyorum, ona bırakalım veteriner hekimler karar versin ve bu tür tafsilatların da yönetmeliklerle belirlenmesini... Bakanlığımızın bu çerçevede yönetmelik hazırlarken tekrar sivil toplum kuruluşlarımızın görüşlerini almasını da salık veriyorum yani yönetmeliği kendi başına hazırlayan bir Bakanlık yerine kanunun ruhuna, amacına uygun bir biçimde yönetmeliklerin hazırlanması sürecine de STK'larımızın dâhil edilmesini Sayın Bakanım sizden rica ediyorum. Yani, bürokratlar her şeyi en iyi bildiğine inanırlar. Kanunun ruhuna, amacına uygun bir biçimde yönetmeliklerin hazırlanması sürecine de STK'ların dâhil edilmesi teklifinde bulunuyorum. Umarım bu teklifimizi dikkate alır bürokrat arkadaşlarımız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Köprülü, buyurun.

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, tabii, öncelikle şunu söylemek lazım: Aslında çekince ortaya koyan hem milletvekillerimizin hem sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin düşüncelerinde bazı haklılık payı var.

Şundan başlamak lazım: Sizin tespitinize ve Sayın Bakanın tespitine ben katılmıyorum yani verdiğiniz örneğin de bunu kapsayacak bir örnek olmadığı kanaatindeyim çünkü kanuna hayli hayli bir süre konabilir, konamaz diye bir yorum yok çünkü kanunun esaslı unsuru bu süreye ilişkin bir durumsa buna koyulabilir ama sizin sayaç takma örneğiyle ilgili verdiğiniz bir geçiş sürecini kapsayan bir düzenlemedir. Geçiş sürecini kapsayan bir düzenleme maddenin esaslı unsuru değildir. Siz maddenin esaslı unsuru olmayan bir konuyu yönetmelikle de düzenleyebilirsiniz, başka bir durumla da düzenleyebilirsiniz çünkü öngördüğünüz süreç içerisinde gerçekleşmezse tekrardan kanun değişikliği yapma zorunluluğunu yaşamazsınız ama şu andaki pozisyonumuz böyle bir durum değil. Biz bir kanun değiştiriyoruz ve bu kanunun bir daha değiştirilmeye ihtiyaç kalmadan yürümesini istiyoruz. Dolayısıyla, bu maddenin içerisine ilk bölümde yer alan “güçten düşmüş hayvan” tanımlamasını istisnai biçimde ele alarak -ki Selçuk Bey'in çekincelerine katılıyorum, haklı çekincelerdir, doğrudur ama- bunu istisnai bir madde olarak düzenleyerek, sahihsiz hayvan tanımlamasına da bir üst sınır koyarak, bir süre sınırı koyarak bu düzenleme gayet de yapılabilir. Yani, bunun kanun yapma tekniğine aykırı olduğu şeklindeki gerekçeniz bence doğru değildir, gayet de mantıklı bir durumdur, hiç olmazsa bu şekilde yapılacak olan düzenlemelerde de keyfi tutumların önüne geçilmesine sebep olur.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim ama görüşümde aynı baktığımı söyleyeyim. Şöyle ki: Süre konması doğru ama bu kanunda olması doğru değil, kimse kusura bakmasın yani gerçeği konuşalım. Bunun yani yönetmelikte... Böyle bir şey var yani endişeyi ben haklı buluyorum, öncelikle STK'larımızın tepkilerini veyahut da hassasiyetlerini haklı buluyorum çünkü kötü örneklerimiz var, kimse kusura bakmasın yani hayvanlarla ilgili düzenlemelerimiz, icraatlarımızda kötü örneklerimiz var. Hayvanlarımızdan mağdur olan insanlarımız da var yani bunlar da hayatımızın gerçekleri. Endişe doğru ama bunun yerinin burası olmadığını bir kez daha söyleyeyim.

Sayın Bakanım, açıklamanız vardı, buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Özellikle burada dünyadaki uygulamalara bir bakarsak...

Bakin, İngiltere'den misal vereyim: İngiltere'de yedi gün sonunda sahiplenilmeyen hayvanlar uyutuluyor.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bizi uyutmayın, şimdi gözünüzü seveyim, korkutuyorsunuz beni böyle şeylerle.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Fransa’da sekiz günde sahiplenilmeyen hayvanlar uyutuluyor, yılda 50 bin hayvan Fransa’da uyutuldu.

Şunu ifade edeyim: Yani, bir de marifet iltifata tabidir. Lütfen, bu kanun hakikaten çok mükemmel, belki Avrupa Birliği’ne örnek olacak bir kanun. Bu şekildeki hususları da yönetmelikte... Ben de bir hayvanseverim. Yumak var, 4 tane de yavrusu oldu şimdi, çok muhteşem, onlara bakıp suyunu verdikten sonra buraya geldim. Dolayısıyla, bu gibi hususları veteriner hekimlere bırakalım lütfen, onlara da saygı duyalım diye düşünüyorum. O insanlar da gerçekten veteriner hekim, hayvanların tedavisinden sorumlu kişilerdir. Dolayısıyla, onların takdir ettiği sürede... Zaten bu işin sorumlusu olacak. Bir de ayrıca belki Bakanlığımız tarafından kontrol edilecek, sivil toplum kuruluşları tarafından denetlenecek, bir aksilik olursa zaten bunu engellemek mümkün. Bana günde en çok mail bu HAYTAP ve diğer hayvansever sivil toplum kuruluşlarından geliyor yani, en çok aldığım mail budur yani.

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – O zaman şöyle bir yorumumuz olamaz mı Sayın Başkanım: Bu konuda yönetmelik düzenleneceğini madde metnine koyalım.

BAŞKAN – O zaten var, o var.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Var, zaten var o.

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – Hayır, bununla ilgili, süreyle ilgili olarak bu konunun yönetmelikle belirleneceğini de madde metnine koyalım.

BAŞKAN – O var zaten Emre.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Sayın Vekilim, bütün her şey yönetmelikle belirleniyor, zaten bunu yazmaya gerek yok.

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – Hayır, bunu böyle koyduğumuz zaman Sayın Bakanım, yani yanlış anlamayın, bu şahsınıza ya da kurumunuza özgü bir durum değildir...

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Estağfurullah.

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – ...ama bunu şu şekilde söylemek lazım: Şimdi, ben tekrardan söyleyeceğim, siz haklı olduğunuz kanaatindeyiz, ben değilim, burada maddede olabilir; haklısınız, bir şey demiyorum, o sizin düşünceniz ama bu konuda da hem bizlerin hem sivil toplum kuruluşlarının, odaların gerçekten bu konuda bir düzenleme yapılacağı noktasındaki algısını oluşturmak bakımından da yönetmelikle düzenlenir, süre bölümü konulabilirse herkes de rahatlamış olur kanaatindeyim.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Sayın Komisyon Başkanım, çok acil bir vaka oldu, burada paylaşabilir miyim çünkü burada ilgili belediyenin milletvekilleri var, sorunu çözebilirler?

BAŞKAN – Ne oldu, hayırdır, bir şey mi oldu, birisinin başına bir şey mi geldi?

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – “Hayır” değil efendim. Çok özür diliyorum.

Şu anda Tekirdağ ili sınırları içerisinde bir golden cinsi terk edilmiş hayvana araba çarpmıştır. Hayvan, kesinlikle teknik imkânları yeterli olmayan belediye barınağına alınmıştır fakat belediye, tedavi için gönüllü olmasına rağmen gönüllü derneğimize hayvanı teslim etmemektedir. İlgili belediyenin Cumhuriyet Halk Partisi belediyesi olması hasebiyle buradaki milletvekillerinden acil olarak yardım isteyebilir miyiz hayvan ölmesin diye?

EMRE KÖPRÜLÜ (Tekirdağ) – Siz söyleyin bana belediyeyi, ben ilgileneyim.

HAYVAN HAKLARI İÇİN BİRLEŞİM HAREKETİ BAŞKANI MEHTAP ÖZER – Tekirdağ Belediyesi.

Ne olursunuz, hayvan ölecek.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, başka açıklamanız yoksa şimdi Tarım Bakanlığı söz istedi herhâlde.

Buyurun.

HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEMSİLCİSİ DR. İBRAHİM ÖZCAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Efendim, ben Komisyonu ve hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Burada, bu değişikliğini istediğimiz maddeye sadece bir kelimenin eklenmesi daha uygun diye düşünüyorum. “Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların mikroçiple kaydedildikten ve kimliklendirildikten sonra...” kelimesinin konulmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, bir konuyu çok net bir açıklığa kavuşturursak, Emre Bey'in endişe ettiği, yani süreyle ilgili talep doğru bir talep. Ancak bunun burada olmadığını söylüyoruz. “Yönetmelikle düzenlenir”le ilgili bir önceki maddedeki “İlgili kuruluşların görüşleri alınarak yönetmelik çıkarılır.” maddesi bunu karşılıyor mu diye bir açıklama yaparsanız seviniyim.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; esasen bütün kanun çıkınca mutlaka bunun uygulama yönetmeliği zaten çıkıyor. Her madde için yönetmelik var. Dolayısıyla buraya ayrıca bu madde için de “Süre yönetmelikle belirlenir.” diye de bir madde koymaya gerek yok yani bu hakikaten lüzumsuz bir madde, ilave olur diye düşünüyorum. Ama ben arkadaşlara da -burada, yetkililer burada, Bakan Yardımcım, Müsteşar Yardımcım, Genel Müdürümüz, daire başkanlarımız, genel müdür yardımcılarımız- onlara da söylüyoruz, yönetmelik hazırlanırken mutlaka sivil toplum kuruluşlarının süreyle ilgili görüşlerini de dikkate alarak hazırlasınlar. Bunu burada ifade ediyoruz. Dolayısıyla zaten yönetmelik çıkarılacağı kanunda var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, peki.

Hanımefendi söz istiyor, kendinizi tanıtır mısınız.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Şimdi, şöyle, süreyle ilgili özellikle, “Kanunlar genele göre yapılır.” demiştiniz; onun için bence istisnaları, hani hasta hayvandır vesaire, o zaman göz önüne almalıyım, biz genel sağlıklı hayvana göre düşünüp kısırlaştırıp... Burada Veteriner Odası Başkanımız da var, kaç gün sonra doğal ortamına bırakılabilir, kendisi görüşünü söylesin, zaten başında veteriner hekim olacağı için hasta bir hayvanı tutup da yaşadığı yere bırakmayacaktır. Onun için bizce de sürenin mutlaka belirtilmesi gerekiyor. Çünkü biz alt komisyon vekilleriyle barınakları gezdik ve ne yazık ki maddi gerçek bu masada konuşulanların çok çok dışında. “Beslenme odakları” diyor, belediyeler ne yazık ki 50, 100, 70 vesaire o kadar hayvana bile bakamayacak durumdadır, bizden mama isteyen durumdadır. Biz diyoruz ki dışarıdaki hayvanlara da mama koysun. Ama bütçelerinin yetersiz olduğunu kendileri zaten vurgulamış durumdadır. Bu birincisi.

İkincisi...

BAŞKAN – Teşekkürler.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Yok, henüz bitmedi, üzgünüm.

İkincisi, “...bırakılır.” ucu açık cümleler. “...bırakmadı.”, “...yerine bırakmadı.”, “...dağa bıraktı.”, “...ormana bıraktı.” bunun yaptırımı ne olacak? Hiçbir STK'nın ya da baronun burada bir denetleme yetkisi yok ki. Biz tespit ediyoruz ama hiçbir şey yapamıyoruz, çünkü yasadaki bunun yaptırımı yok ve mevcut uygulamalar bu şekilde. Büyükşehirlerde sürekli ormanlara bırakılıyor, İstanbul, Ankara.

Üçüncüsü geçici bakımevi kavramıyla ilgili. Şöyle bir fotoğraf göstermek istiyorum, İstanbul Kısırkaya, 10 bin, 20 bin kapasiteli, doğal yaşam parkı. Yani bunu yasadaki çıkardık ama uygulamaya sokmak üzereyiz. Bu, idare mahkemesinde, şu anda yargılama süreci devam ediyor. Hiçbir insanın hemen hemen ulaşamayacağı bir yerde 10 bin, 20 bin kapasiteli hayvan barınakları yapılıyor, İzmit Kocaeli'nde aynı şekilde.

Yani burada çok güzel konuşuyoruz evet, herkesin iyi niyetinden eminim ama işin perde arkası çok çok farklı. Bunlarla ilgili bir açıklama ya da bir söz rica edeceğim sözüm bittikten sonra Sayın Bakanım, kusura bakmayın.

Bunun dışında, evet, bütçe sorunu. Maliye Bakanlığı da vardı geçen sefer, bütçe ayıramayacağını söyledi. Kısırlaştırma konusunda yeterli veteriner istihdamı vesaire konusunda ne düşündüğünüzü de öğrenmek istiyorum.

Dediğim gibi, hani 10 bin-20 bin kapasiteli barınaklar ya da bakımevleri. Bizde rehabilitasyon yok, hiçbirimiz kendimizi kandırmayalım, şu ana kadar rehabilitasyon diye bir uygulama yok, yapılmadı. Sahiplendirme diye bir şey yok. Hani 3 tane, 5 tane, 10 tane. Gerçekten kendimizi kandırmayalım, burada gerçekleri konuşalım, kimse barınaklardan sahiplenmiyor... Evet, yüzde 5 şeklinde, sahiplendirilene kadar...

BAŞKAN – Şimdi, özür dilerim.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Buyurun.

BAŞKAN - Yani sözü aldınız başka kullanmayacaksanız dinleyeyim ama şu anda 8'inci maddeyi konuşuyorsunuz.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Hayır.

BAŞKAN – Evet, mali destek konusu 8'nci maddenin. Kusura bakmayın yani oraya gelince orada söz alırsınız inşallah.

Tamam?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV.T BURCU YAĞCI – Bakın, şöyle, barınaklardan konu açıldığı için söylüyorum.

BAŞKAN – Anladım ama yani mali destek noktası...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Birbiriyle bağlantılı.

BAŞKAN – Ama orada maddemiz var, orada lütfen söz alırsanız orada verelim.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi bir de şunu istirham edeyim, arkadaşlar, ben Sayın Bakana söz vermeden evvel baktım hepinize ve kimse söz istemiyordu ve Bakana söz verdim. Sonra Bakan konuştuktan sonra herkes söz istiyor. Şimdi ben bir daha Bakana söz vermek zorundayım, çünkü açıklama ihtiyacı duyuyor. Hayır, Bakana söz vermeden herkes sözünü istesin ki ondan sonra vereyim diye söylüyorum.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Bakanımızın konuşmasından sonra bazı şeyler gündeme geldi, o yüzden konuşma ihtiyacı...

BAŞKAN – Ağabey, aşka geliyorsun ama veriyorum sözü, buyurun.

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, arkadaşların bahsettiği bir tereddüt süreyle ilgili ve bu süreyle ilgili tereddüdü giderme noktasında şöyle bir cümle kullandınız: “Zaten biz bunları denetliyoruz.” Ben pratik bir durumu ifade edeyim, denetleyip denetlemediği mizi beraber görelim.

Sahipsiz bir hayvan yakalandı, yerel yönetimler tarafından bakımevine getirildi, kısırlaştırıldı, çip takıldı, süre geçti, bakıldı. Ne kadar sürede denetleniyorsunuz? Bırakmadığını var sayıyorum ya da bahsettiğiniz süreç içerisinde sizin denetlemeniz, yılda bir yaptığınız denetlemede hayvanın olumsuzlukları yaşadktan sonra denetleyip tespit etmenizin bir yararı var mı? Yani denetlemedeki kasıt orada yakalanıp anında bir denetleme mi, yoksa yıllık olarak Bakanlıkça yapılan bir denetlemede bazı eksikliklerin tespit edildiğinin oluşması anlamında mı? Onun için bu “denetleme” kavramı ile beraber sürenin değerlendirilmesini takdirlerinize bırakıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

Sayın Kahveci, buyurun.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Evet, arkadaşlar, şimdi, güçten düşmüş hayvanın tanımında yaşlanma, sakatlanma, yaralanma gibi nedenlerle güçten düşmüş bir hayvan. Düşünün ki bunların -hangi birisini- hepsini toplayıp da bir havuzda bir zaman kriteri koyabilir misiniz?

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Onu konuşmuyoruz Sayın Kahveci, sahipsiz olanlar için konuşuyoruz.

OSMAN KAHVECİ (Karabük) – Yo, yo, ben size cevap vermiyorum, gene bu zaman içinde diyorum. Güçten düşmüş hayvandan konuşuyoruz ya, ne kadar zamanda bunlar bırakılacak diye bir süre koyalım diyorum ya; bunları bilimsel olarak bir araya getirebilmek mümkün değil.

Şimdi, içimizden herhangi bir tanemiz hasta oldu, yoğun bakıma kaldırdılar. Doktora soracağız: “Ne zaman çıkacak?” dediğimiz zaman doktor “Yarım saat sonra çıkabilir” diyebilir mi? Artık şuna güvenmek zorundayız: İdeal bir kanun -az önce arkadaşımız da söyledi- ideal bir yönetmelik olmaz. Şu veterinere güvenmeyelim, efendim, belediyeye güvenmeyelim, kurum kontrol etmez diye güvenmeyelim; güvensizlikler üzerine ne kadar mükemmel kanun yaparsak yapalım, sonuçta bunu uygulayacak olan insandır. Onun için bu tipteki şeyleri bir havuza toplamak mümkün değil.

Zaman süresini, oradaki veteriner baksın, “Bu hayvan tamam, sağlığına kavuşmuştur.” dedikten sonra... Zaten onlar çok çok hayvana bakmak istemiyorlar ki, onlar da bir an evvel hayvanı sokağa salmak istiyorlar çünkü biraz yükleri de hafifleyecek. Onun için madem ki veterinerlik diye bir bilim var, bu bilimdeki bakan arkadaşlarımız buradaki hayvanın “Evet, bu hayvan artık sokağa bırakılabilir, kendi kendine yeterli beslenebilir.” deme noktasını burada zamanla sınırlandırabilmemiz mümkün değil. Bırakalım onları. Yani bilime inanıyorsak veterinerler baksınlar, “Bu hayvan kendisi rahat ortamda yaşayabilecek hâle gelmiştir.” derler...

Elbette ki bu barınakları da sivil toplum örgütleri de kamu kurumlarının işleyişini bu kanunu kamu kurumu uygulamak zorundadır. Yönetmeliği de kamu kurumu uygulamak zorundadır. “Bir kamu görevlisi görevini yapmıyorsa ne ceza var?” diyor, arkadaşımız onu da sordu. Evet, bir görevli görevini yapmıyorsa cezai müeyyideler var. Yani 657 sayılı Kanun’a göre de “Sen bunu niye yapmadın?” diyecek, oraları teftiş edecek, denetleyecek insan başka kurumlarda nasıl denetleyen kurumlar varsa, kurumlar da kendi iç

işleyiş şekline denetlenecektir. Görevini yapmayanlar da 657 sayılı Kanun'a göre normal bir görevli gibi görevini yapmamaktan dolayı cezai müeyyide uygularlar. Yoksa hiçbir kuruma güvenmemek üzerine bir sistem kurmaya kalkarsak ideal kanun yapamayız.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Özür dilerim, size söz veremedim çünkü buradan bir arkadaşımız söz istedi.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK MÜŞAVİRİ UMUT EKER – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, kıymetli hazırın; biz de en azından bu kanunun yapımı süreci içerisinde bulunmuş bulunmaktayız. Bu arada değerli meslektaşım, hukukçu arkadaşımızın ve sayın vekillerimizin tereddütlerine binaen ben de birkaç kelime ifade etmek istiyorum, müsaadenizle.

Şimdi, özellikle süre konusunda Sayın Milletvekilimiz Osman Kahveci'nin görüşlerine kesinlikle katılıyoruz, şöyle ki: Biz burada, tabiri caizse, masa başında somut vakalara ilişkin genel nitelikli bir hüküm koymaya çalışıyoruz. Oysaki her somut vakada bu süre pekâlâ değişebilir. Bunun ilmi çalışmasını bizim, burada, neticelendirip de ifade etmemiz doğru değildir diye düşünüyoruz. Malum kanunlar genel, soyut, sürekli şeylerdir. Biz yönerge gibi, yönetmelik gibi kanun yapmaya çalışıyoruz. Şimdi, biz burada eğer süreyi her türlü ayrıntıyı kanunda belirteceksek bu durumda şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Yönetmeliğe, alt düzey düzenlemeye gerek yok. Yani bu noktada bir örnek vermek istiyorum. Şu an hatırlayamadığım bir Danıştay kararıdır, kararın sadece muhtevasını hatırlıyorum. Vakti zamanında bir kanunla alakalı olarak hazırlanan bir yönetmelik düzenlemesine karşı açılan bir davada Danıştay bu yönetmeliği keensiyekün yani yok kabul etmiş. Sebebi de şu: Yönetmelik kanun hükümlerinin aynısını dercetmiştir, farklı bir husus serdetmemiştir, hiçbir ayrıntıya girmemiştir, böyle bir alt düzenleyici işlem olmaz şeklinde bir değerlendirme yapmıştır. Biz bunun alt düzenlemesini yapmayacaksak, bu hususları alt düzenlemeye bırakmayacaksak o zaman kanun yapmanın mantığı da pek kalmıyor diye düşünüyorum.

Başkanım, son bir hususta şunu ifade etmek isterim, müsaadenizle: Burada denetleme yetkisiyle alakalı olarak da birtakım hususlar zikredildi. O konuda elbette ki denetleme anlamında sivil toplum kuruluşlarımız kesinlikle kamu kurumlarına yardımcı olmakta, onların dikkatini çekmektedir ama denetleme yetkisi malumunuz her hâlükârda devletin kamu kurum ve kuruluşlarının yetkisidir. Yani özel kişilere, gerçek kişilere, özel tüzel kişilere biz denetleme yetkisini hani hukuk sistemi içerisinde, Anayasa çerçevesinde vermemiz mümkün müdür bilmiyorum. Ama şu var: Elbette ki sivil toplum kuruluşlarının ihbarları değerlendirilecektir, bunlar hem cumhuriyet savcılığına hem kamu kurum ve kuruluşlarının dikkatini çekmek üzere ihbarda bulunabilmektedirler. Bunlar elbette ki kurumlar tarafından dikkate alınacaktır. Biraz da devlete, kamu kurum ve kurumlarına da güvenin esas olması gerektiğini düşünüyorum.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son olarak Selçuk Bey'e söz veriyorum ve bu maddeyi topluyoruz. Yeterince herhâlde müzakere ettik.

Selçuk Bey buyurun, alt komisyon Başkanımız.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Sayın Başkanım, rehabilite meselesinde burada süre koymak doğru değil, ben de katılıyorum ama yönetmelik düzenlenirken bununla ilgili bir çalışma yapılırsa güzel olur.

Belediyelere gittiğimiz zaman, bu hayvan barınaklarına gittiğimizde -şimdi, biz bakımevleri, hayvan bakımevleri noktasında kelimeyi daha değişik bir ifade kullandık- bize şunu söylemişlerdi: Buralara çok fazla hayvanlar geliyor, bakamıyoruz, hatta Keçiören'de, Yenimahalle'de inanın yani 50-60 hayvan 2x2; 4 metrekairelik bir yerde kalıyordu, birbirlerini öldürüyorlardı, birbirlerini yiyorlardı, vahimdir durum.

Şimdi burada rehabilitasyon kısmını veteriner hekimlere bırakırsak iyi olur. Neden? Belediyeler bir an önce bu köpekleri kısırlaştıracaklar, bir an önce aşılarını vuracaklar ve rehabilite edip hemen alındıkları yere bırakacaklar çünkü üzerlerine ciddi maddi külfet var, yapamıyorlar. Biz zaten "Barınaklarla ilgili, bu hayvan bakımevleriyle ilgili belli standartlar getirilsin" demiştik, o da yönetmelikle Bakanlık tarafından yapılacak. Ben burada süre konulmasının doğru bulmuyorum ama veteriner hekimlerin de vicdanları çok önemli bu hepimiz için geçerli. Ben Soma Kazalarını Araştırma Komisyonu üyesiyim, orada da söyledim, ahlaklı işveren, ahlaklı sendika, ahlaklı bürokrat hepimiz için geçerli, ahlaklı siyasetçi. Yani görevini yapan herkesin iş ahlakı içerisinde yapması gerekiyor. O nedenle biz buradaki veteriner hekimlerimize, belediyelerde çalışanlara veya Orman ve Su İşleri Bakanlığında çalışanlara itimat edeceğiz, güveneceğiz. Fakat aynı zamanda STK'lar da vatandaşlık haklarını kullanarak görevini ihmal ve istismar edenleri de ihbarlarda bulunacaklar ve bunu yapacaklar.

(4)'üncü fıkrayla ilgili şunu söylemek istiyorum: Madem burada iki tane önerge verildi, bunlar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını kaldırdık, "ilgili bakanlık" derken de "Orman ve Şu İşleri Bakanlığı yapar" diyorsak, (4)'üncü fıkrada da: "Hayvan bakımevi izinleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yapılır." diye yazmıştık. Onu da "ilgili bakanlık" şeklinde düzeltmemizde fayda vardır, yeni bir önerge verilmesini takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Efendim, ben bir açıklama yapmak zorundayım. Beni şu anda arkada meşgul ediyorlar, dikkat ediyorsanız sürekli bir şeyler gelip söyleniyor. Ben de sizi dinlememiş gibi bir görüntüm var çok özür diliyorum. Kanun yazılıyor ya, şu anda, işte, şu eksik kaldı, bu eksiklik kaldı deniyor. Yani bu olumlu gidişle ilgili daha yeni yeniden tartışmalar olacaktır.

Bak bu maddeyle ilgili bitirmiştik.

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLER ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Sayın Başkanım başından beri el kaldırıyorum.

BAŞKAN – Çok özür dilerim, vallahi görmedim, kusura bakma. Söz veriyorum.

Son olarak size söz veriyorum, ondan sonra Sayın Bakanımızın açıklaması varsa, maddeyle ilgili kifayeti müzakere dedim zaten.

Buyurun.

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLER ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum, zaman daraldığı için çok konuşmak istemiyorum ama izninizle gerçekten büyük bir teşekkür etmek istiyorum çünkü bu tasarının eski hâlini hepimiz biliyoruz. Yani Komisyonumuz, alt komisyonumuz, katkı sağlayan kişi, kurum ve kuruluşlarla birlikte bu konudaki iyi niyetini göstermiştir diye düşünüyorum. Ancak Sayın alt komisyon Başkanımız geniş katılımlı yapılan, geçen toplantıda, bir önceki toplantıda zaman istemişti tüm katılımcılardan, araya bir de seçim girdiği için zamana ihtiyacı olduğunu söylemişti, bu çalışmanın. Sağ olsunlar, alt komisyon çok hızlı bir biçimde aslında bu işi olgunlaştırmış, kendilerine ayrıca bunun için teşekkür ediyorum ama ben sürecin devam ettiğine inanıyorum, bugünkü toplantıdaki konuşmalar da aynı izlenimi uyandırıyor.

Evet, bazı maddelerin yönetmeliğe bırakılması gerekiyor ama ben yönetmelik oluşturulması sürecinde de aynı görüş ve katkıların bizlerden alınmasını istihham ediyorum özellikle. Çünkü özellikle vurgulamak istediğim nokta rehabilitasyon kavramı üzerine. Özellikle yönetmelikte rehabilitasyonun çok genişletilmesi ve sınırlarının çok iyi çizilmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü aslen, etimolojik olarak baktığımızda habilitasyon "alışkanlık", rehabilitasyon alışkanlığını tekrar yerine getirme ama bizim günümüzde kullandığımız ve yasadaki hâliyle birazcık da aslında iyileştirme. Dolayısıyla da normalden sapan bir durum var, bir hastalık durumu var ve bunun iyileştirilmesi yani bir sağlık hizmeti söz konusu. Ancak şu an ki -eski yasada da bu böyleydi, yürürlükteki yasada- tasarıda da aynı şekilde gidiyor. Birbiriyle çelişen çeşitli durumlar var. Bir "bakımevi" kavramımız var, "müşahede yeri" kavramımız var ve şu ifadeyi kullanmışız: "Kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanlar." Şimdi, biz müşahede yerinde rehabilitasyon yani tam bir sağlık hizmeti sunuyoruz ve bunun sınırı yok. Kaza geçiren hayvanın cerrahi müdahalesi de yapılıyor, hastalığın her tür tedavisi de yapılıyor çünkü sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanın bütün sorumluluğu bu yasaya verilmiş durumda, bu yasayla belediyelere verilmiş durumda. Ancak madde atlayacağım izninizle ama 8'inci maddesinde bu tasarının...

BAŞKAN – Atlamayın.

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLER ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Yok, bununla alakalı olduğu için Sayın Başkanım.

Aslında çok daha ideal bir durum tanımlanmış. "Sahipsiz hayvanlar ve ev hayvanlarının korunması amacıyla hayvan bakımevleri ve hastanelerin kurulması" ifadesi kullanılmış. Şimdi, biz önceki bir maddede rehabilitasyonu bakımevinde ya da müşahede yerinde yapıyoruz daha ileri bir maddede koruma işlemini hastanede yapıyoruz. Şimdi, bizim mevzuatımızda hayvan sağlığına yönelik "muayenehane, poliklinik ve hastane" gibi birimlerin ya da bundan sonra kurulabilecek, adı tanımlanacak başka bütün birimlerin asgari teknik koşulları Türkiye'de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Bu yasanın farklı bir bakanlıkta oluşu bence hayvanlar açısından bir zenginliktir, yani bu, süreci zenginleştirecektir, uygulamayı zenginleştirecektir. Ancak bakımevlerinde hayvan sağlığı hizmeti sunulurken Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının bu asgari teknik koşullarına gönderme yapılmazsa ve bakımevinde sunulan sağlık hizmetine ayrı bir şekilde bir işaret düşülmezse şu an günümüzdeki uygulamada gerçekten bazı bakımevleri

şik bir tanım değil, ama mezbaha gibi çalışıyorlar. Bu, şunun gibi bir şey: “Yani belediyeler hastane kuruyor ama sokakta yaşayan insanlar için bir kenarda Sağlık Bakanlığının hiçbir denetimi olmadan sağlık hizmeti sunuyorlar.” gibi bir şey bu paralelinde. Biz hayvanlara sağlık hizmeti sunarsak -ki kısırlaştırma da bir sağlık hizmetidir, bunu ayrıca belirtmeye dahi gerek yok aslında- mutlaka, bunu, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının belirlediği koşulların içerisinden geçirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Hani, bu, illa, hastane kurulsun demiyorum ama en azından bakımevlerinin sağlıkla ilgili koşulları... Çünkü hep şunu söylüyoruz... Teşekkür ederim, veteriner hekimlikle ilgili iyi şeyler söylendi. Melda Hanım'ın yorumu yanlış anlaşıldı ama kendisinin mesleğiyle ve meslektaşlarıyla ilgili görüşlerini de daha önceki diyaloglarımdan biliyorum. Şuna ben de katılıyorum: Bir meslek grubunun takdirine bırakılmamalı bence de hayvanların durumu yani biz yasayla netleştirmeliyiz. Ancak şu anki yaşamızın içinde veteriner hekimlerin eline de bırakılmıyor hayvan sağlığı. Çünkü asgari teknik koşulun içinde hayvan sağlığı hizmetleriyle ilgili, orada veteriner hekimin istihdamı ve bulundurulması ya da o kuruluşun bir veteriner hekim tarafından açılması da tanımlanmaktadır. Ama biz “rehabilitasyon” adı altında genel bir hâliyle geçtiğimizde zaten veteriner hekimi de bu işin içinden ayıklamış oluyoruz açıkçası. Bunun çok suiistimale açık bir konu olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Oytun, 5'inci defa “ancak” demeyeceksin değil mi?

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLERİ ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Ne demeyeceğim?

BAŞKAN – “Ancak” demeyeceksin çünkü her bölümde bir “ancak” diyorsun.

Var mı, bitti mi?

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLERİ ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Küçük bir şey daha var.

BAŞKAN – Lütfen.

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLERİ ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Özetlemek için bakıyorum, aslında söyleyeceğim çok şey var da.

Sayın Bakanım teşekkür ediyorum, evet, ötenazinin bizim yaşamızda olmaması takdire şayan bir durumdur. Biz zaten alt komisyonda da “Dünyaya örnek bir yaşamız olsun.” diye konuşmuştuk. Ancak, hani, sıtmaya da razı olmayalım. Yani ötenazimiz yok diye diğer koşulları olgunlaştırılmadan gitmeyelim. Şu an hâlâ eksiklikler var, yönetmelikle düzeltilebileceğine inanıyorum.

Küçük bir detayı da not etmeden geçmek istemiyorum Sayın Genel Müdürümüzün ilettiği “çiplendirme ve kimliklendirme” ibaresinin, ifadesinin varlığını ben de önemsiyorum çünkü Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın evcil hayvanların kimliklendirilmesine yönelik de bir yönetmelik çalışması var hâlihazırda. Buraya “kimliklendirme” ifadesinin özellikle konulması ileride süreci biraz daha rahatlatacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, Oytun'a teşekkür ediyorum bana bir hatırlatma yaptı. 8'inci maddede -ben şimdi hanımefendinin sözünü kestim “Niye 8'i konuşuyorsun?” diye, ben konuşacağım şimdi, hakkınızı helal ediniz, özür dileyerek de ifade edeyim- görev ve sorumluluklarla ilgili belediyelere, il özel idarelerine ve nüfusu 100 binin üzerindeki bütün belediyelere sorumluluk getiriyoruz ve buna bir ilave teklif gelecek -şimdi burada gelecek o, madde geldiğinde- yönetmeliği burada koyacağız, görev ve tanımlarını. Emre Bey'in bir endişesi vardı, yönetmeliği burada mutlaka derçedelim diye, orada 8'inci maddede konacağını ifade edeyim.

Sanırım, arkadaşlar, herhâlde, kifayeti müzakere olmuştur.

Sayın Bakanım, son olarak söyleyeceğiniz bir şey yoksa oylamaya geçiyorum.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Hemen çok hızlı bir şekilde bir açıklamada bulunmak istiyorum müsaade ederseniz.

Sayın Başkanım, değerli hazırım; evvela şunu ifade edeyim: Denetlemeden bahsedildi. Aslında, Bakanlığımız, biliyorsunuz, 2011 yılında, doğa koruma ve millî parklara bağlı -sırf bu maksatla- 15 tane bölge, 81 ilde şube müdürlüğümüz var, ayrıca bazı yerde doğa koruma ve millî parklar şefliklerimiz var. Dolayısıyla, sırf geçen sene, bakın, 1.625 ev ve süs hayvanı satış yerini denetledik, 197 adet geçici hayvan bakımevi, 22 hayvanat bahçesinde 3.865 denetim gerçekleştirildi. Görülen eksiklikler ve hayvan hakları ihalleriyle ilgili hususlarla ilgili olarak da gerekli idari para cezaları uygulandı. Yani bir kere şunu ifade edeyim: Biz, 2011 yılından sonra bu birimi fevkalade kuvvetlendirdik hem teşkilat yapısı olarak her yerde elimiz var, kolumuz var, aynı zamanda güçlü bir organizasyonumuz var.

İkinci husus da: Özellikle Kocaeli'ndeki, İstanbul'daki bakımevlerinden bahsedildi. Yani bakın, burası, çok özel olarak hazırlandı. Yani hatta, HAYTAP yetkilileri İstanbul ve Kocaeli'ni gezdikleri zaman fevkalade takdir ettiler. Hatta, biz, buraya,

hayvanlara verdiğimiz önem dolayısıyla, sırf Bakanlık olarak 3 milyon TL -yani 3 trilyon- Kocaeli Belediyesine bu hayvan bakımevi için destek verdik. Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı da bir o kadar destek verdi. Mükemmel bir hayvan bakımevi; sahiplendirme, çiplendirme, her şey orada yapılacak. Dolayısıyla, hatta hayvan sevgisi için orada gençlerle ilgili birtakım merkezler var sahiplendirme için gelip bakabilecek. Yani bu konuda yapılan çalışmaları da takdir etmek lazım. Keza, Trabzon'da, İstanbul'da bunlar kuruldu, büyük merkezler. Bunları o şekilde doğal yaşam alanı gibi kabul etmek doğru olmadığı kanaatindeyim. Bunu özetle belirteyim.

Tabii, özellikle, Sayın Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Temsilcisinin de ifade ettiği gibi, zaten bu çifte her şey olacağı için ayrıca bunu zikretmeye gerek yok. Bu çifte bütün bilgiler mevcut olacak. Kimliklendirme vesaire, kimlik bilgileri, hayvanla ilgili tedavi bilgileri hatta daha sonra bu bilgilere ilave edilebilecek yeni bilgiler varsa. Bunu özetle vurgulamak istiyorum.

Dolayısıyla, ben, tekrar teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN - Peki, ben teşekkür ediyorum.

Öncelikle önergeleri oylarınıza sunuyorum: Önergeleri kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önergeler doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir hususta açıklama yapayım. Yani mükemmel yapmadık veya mükemmel yaptık, suiistimal edildi ya da ihmal edildi, belediye başkanı yapabilir, müdürü yapabilir ya da özür dilerim veteriner hekim yapabilir, arkadaşlar, görevi ihmal veya görevi kötüye kullanarak... Bu suçtur yani. Herkes için de geçerlidir.

4' üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 4- 5199 sayılı Kanununun 9 uncu maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere sırasıyla aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Hayvanlar üzerinde yapılacak deneysel çalışmalar, etik kurullarınca düzenlenen eğitim programlarına katılarak deney hayvanı kullanım sertifikası alan araştırmacılar tarafından yapılır.

Deney hayvanlarının ithalat ve ihracatı izne tâbidir. Bu izin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca verilir."

BAŞKAN – Herhangi bir önerge yok.

Madde üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız var mı sayın milletvekillerimizden? Vekillerden yok.

Odalardan istiyorlar.

Buyurun.

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Deney hayvanı olayıyla alakalı değil mi?

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yok yok, deneysel çalışmalar, hayvanlarla değil, etik kurullarca düzenlenen.

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Şimdi, "sokak hayvanlarının da yani kedi ve köpeklerin de deneyde kullanılabilceği" gibi bir madde var orada. Yani "başboş hayvanların deneylerde kullanılabilceği, hayvan refahını eğer ki destekliyorsa" gibi bir ibare var orada.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Burada yok.

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Kedi ve köpeğin deney hayvanı...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Burada öyle bir şey yok.

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – O zaman bununla alakalı bir şey söyleyeyim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Yönetmelikte var belki.

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Peki.

Bir sertifika aldıktan sonra, birkaç haftalık bir sertifikadan sonra istediği gibi bir hayvanı yatıracak ve üzerinde deney yapabilecek. Bu çok korkunç bir şey, bu bize yakışacak bir şey değil, sadece bu kadarını söylüyorum. Bir kedinin bir köpeğin üzerinde parayı bastırın -çok amiyane tabiriyle, çok özür diliyorum- sahipsiz bir hayvanı alıp bir masaya yatırıp üzerine, gözüne asit damlatan... Bize yakışmaz. Lütfen bunu kaldırın, lütfen.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ESKİŞEHİR BAROSU TEMSİLCİSİ AV. MUSTAFA ÇAKI – Oturumun açılışında Sayın Bakan, Bakanlığının hedeflerini çok güzel özetledi: “Kimliklendir, sahiplendir, yaşat.” Fakat getirilen yasal düzenlemeler -özellikle bu maddede- bu hedefe tamamen aykırı bir düzenleme olmakta. Öncelikle deney tanımının bu tasarıda yer alması kanunun amaçladığı ruha ve öze kesinlikle aykırıdır. Alt komisyondaki toplantılarımızda da hayvanlar üzerinde deneye olanak tanıyan ve kanundan çıkarılacak yönetmeliklere dayanak olacak maddenin kaldırılması noktasında aslında bir fikir birliği vardı. Şimdi, ama nedense bu konuda bir fikir değişikliğine gidilmiş. Açık bir yaşam hakkı ihlali olan deneyin, adı “Hayvanları Koruma Kanunu” olan ve amacı hayvanları korumak olan bir metinde kesinlikle yer almaması gerekmektedir. Bu konuda Türkiye Barolar Birliğinin görüşü mutlak biçimde hayırdır, olmaması gerektiği konusunda fikrimiz nettir efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Ben de söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Selçuk Bey, size sonra söz vereyim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Ben bu konuda Sayın Selçuk Özdağ’dan bir söz almıştık diye anımsıyorum bu yasada deney olmayacaktı. Kusura bakmasın, küçük bir sitemim olacak buradan. Diğer yasaya oranla bu maddeyle deney hayvanlarının yelpazesini genişletmiş oluyoruz, sertifika almak koşuluyla deney yapmanın yolunu açıyoruz, deney hayvanlarının ithalat ve ihracatına yani sokağımızdaki kedi, köpeklerin deney için yurt dışına gönderilmesine de olanak tanıması oluyoruz. Nasıl bir korumadır, nasıl bir yaşatmadır bunu takdirlerine bırakıyorum. Kendilerine on dakikalık, beş dakikalık bir video takdim etmiştik onu bile izlemeye tahammül edilemedi çünkü gerçekten içler acısı.

Lütfen bunu buradan çıkaralım, bu vebalin altına girmeyelim. Kapalı kapılar arkasında mutlak bir işkence ve ölümler sonuclanacak deneylere lütfen hayvan hakları ya da Hayvanları Koruma Kanunu adı altında müsaade etmeyelim.

BAŞKAN – Peki...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Bu maddeden asla taviz vermeyeceğiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Yani özür dilerim, bu ifadenizi burada lütfen yani... Kusura bakmayın, bakınız, şimdi burada bir kanun görüşmesi yapılıyor, herkes...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Bir fikir olarak Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ha, siz fikrinizi...

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Biz kendi fikrimizi sunuyoruz.

BAŞKAN - O zaman burada değil, yani başka yerde. Burada kanun görüşüyoruz. Kimsenin burada Meclisi tehdit etme gibi haddi ve cüreti yok yani.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BURCU YAĞCI – Hayır, biz kendimiz görüş olarak...

BAŞKAN – Siz görüşünüzü başka yerde o zaman kullanın. Burada bakın söz veriyorum, lütfen yalnız... İfadelerimize dikkat edeceğiz.

Buyurun.

FIRAT AHMET YILDIZ – Bu deneyle ilgili hayvan korumacılarla, hayvan haklarını...

BAŞKAN - Bir şey söyleyeyim de genelde bilinsin diye, özür dilerim: Kayıt alınıyor, kimin ne söylediği kayda geçtiği için isimlerinizi söz alırken söylerseniz, stenograflar tarafından...

FIRAT AHMET YILDIZ – Özür dilerim...

Sayın Başkanım, toplumda şöyle bir intiba var: Sanıyorlar ki veteriner hekimlerin ve tıp doktorlarının yaptığı her deney insanların hayatlarını kurtaracak ve büyük bilim, ilim çığrıları açacak. Ben son on beş yılda geriye dönerek Türkiye’de özellikle veteriner hekimlerin sadece akademik kariyer için, yani doçent ve profesör olmak için deney yaptıklarını, herhangi bir tıbbi ya da veteriner literatürüne giren bir çalışmalarını olmadığını, bunu özellikle altını çizerek söylemek istiyorum. Deney, en azından akademik kariyer yapılması için kesinlikle engellenmeli. Yani sizlerin de takdir edeceği gibi insan sağlığı ya da hayvan sağlığı için, yeni buluşlar için deney yapılması bazı kesimler tarafından uygun görülüyor biz buna da karşıyız; ancak bu benim belirttiğim, özellikle akademik kariyer için yapılan deneyler tamamen lüzumsuzdur ve aynı deneylerin tekrarıdır. Bunu zaten hem Türk Veteriner Hekimleri Birliği hem Türk Tabipleri Birliği son derece iyi biliyor hatta Türk Tabipleri Birliği bizlerle beraber bu Deney Yönetmeliği’nin iptali için Danıştaya

dava açtı. Düşünün yani, deney yapması gereken bir birliğin bu yönetmeliğe karşı çıktığı bir durum var. Yani bu yönetmeliğin durumu bu kadar vahimdir. Bunu ben özellikle tekrar altını çizerek söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

Ben yine bir açıklama yapmak zorundayım: Arkadaşlar, şu anda artık alt komisyon değil burası. Burada kanun maddesini konuşuyoruz. Gerekçeli bir şekilde lehte veya aleyhte söyleyebilirsiniz ama yani alt komisyondaki gibi dilek ve temenni şeklinde olursa bize bir katkısı olmaz diye söylüyorum. Yani varsa hukuki düşünceleriniz ifade edelim.

Söz vermeye devam ediyorum, Oytun Bey, buyurun.

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLER ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de dava edilen yönetmelikle ilgili kısa bir görüş bildirmek istiyorum. Geçmişte Türkiye’de kedi, köpekler üzerinde çok fazla deneysel çalışma yapılıyordu ve çok ciddi suiistimaller vardı bu konuda bir veteriner hekim olarak söylüyorum bunu. Şu an Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurullarına İlişkin yönetmelikte bir değişiklik yapıldı. Biz bundan kurtulmuşuk ama yapılan değişiklikle tekrar aynı sürece döndük ve “başıboş” tanımlaması yapılarak, başıboş kedi ve köpeklerin deneysel çalışmalarda kullanılmayacağı belirtiliyor önce ama sonrasında “Şu şu şu nedenlerle” ki, inanınız kılıfı çok kolay uydurulacak nedenlerdir. Daha önceki bir toplantıda hatta şunu dile getirdim: Arzu ederseniz ben, Etik Kuruldan kedi, köpek vahşeti yaratabileceğim bir çalışma için izin çıkarayım ve bunu size sunayım şeklinde. Şu an yasadaki üzerinde konuştuğumuz her şeyin üzerini örtecek şekilde sahihsiz hayvanların deneysel çalışmalarda kontrolsüzce kullanımının önünü açmaktadır o mevcut yönetmelik. Benim buradaki talebim, arzum, bu maddeye kedi, köpeklerin “Sahipli sahihsiz” diye ayrılmadan, bir kere Hayvan Hakları Yasası’ndan bahsediyoruz, hayvanları “sahipli ve sahihsiz” diye eğer mümkünse ayırmayalım ve kedi, köpeklerin hiçbir koşulda, deneysel çalışmanın her boyutu tartışılır ayrı bir şeydir ama en azından bir kazanımımız vardı yeni yitirdik, hani en azından o basamaktan başlayalım isterim. Kedi, köpeklerin sahipli ya da sahihsiz hiçbir koşulda deneysel çalışmalarda kullanılmayacağına yönelik bir hükmün bu kanunda bulunmasını talep ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK MÜŞAVİRİ VEKİLİ DENİZ SEZER AFŞARLAR – Hem uzmanım ve aynı zamanda Hukuk Müşaviri Vekili olarak görev yapmaktayım.

Şu anda yürürlükte olan deney yönetmeliğine bakıldığında, zaten 11’inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde “Kedi, köpek gibi evcil hayvanların sokakta başıboş olanları deneylerde kullanılamaz.” diye açıkça yazılmış. Yani bu daha nasıl açık ifade edilir?

ANKARA BÖLGESİ VETERİNER HEKİMLER ODASI BAŞKANI OYTUN OKAN ŞENEL – Devamını da okur musunuz?

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI HUKUK MÜŞAVİRİ VEKİLİ DENİZ SEZER AFŞARLAR – Diğer devamında da “Ancak hayvanların sağlık ve refahıyla ilgili çalışmalarda ihtiyaç duyulması, çevre, insan ve hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturması ve çalışmanın amacının sadece başıboş hayvanlar kullanılarak gerçekleştirilebileceğine dair bilimsel gerekçeler sunulması hâllerinde bu hayvanlar deneyde kullanılabilir.” deniliyor. Burada yani mesela bir sokak köpeğine ilişkin bir araştırma yapılıyorsa, bir aşı geliştiriliyorsa bunu gidip de bir çiftlik hayvanında yapmanız mümkün değil. Tabii ki bu, hayvanların refahıyla alakalı bir şey.

Onun dışında, diğer katılımcılar Hayvanları Koruma Kanunu adı altında düzenlenen bir kanunda hayvanlara ilişkin deney maddesinin olmasının hayvan haklarına aykırılık teşkil edeceğini söylüyor ama Bakanlığımızın bu konuyu düzenlemesinin sebebi deney konusunda boşluk oluşmamasıdır. Bu deneyler birçok ülkede, ülkemiz de dâhil uzun yıllardan beri yapılagelen şeylerdir, veterinerlik fakültelerinde, tıp fakültelerinde uygulanan şeylerdir. Biz eğer bunların esaslarını kanunla veya yönetmelikle belirlemezsek hayvan haklarının suiistimal edilme ihtimalinin yolunu daha çok açmış oluruz. Burada biz hayvanların korunması, ötenazinin uygulanma metotları veya ne kadar anestezi uygulanacak, hangi hayvan türünde hangi anestezi türleri uygulanacak bunları kontrol altına alabilmek, asgari düzeyde şartları tespit edebilmek maksadıyla böyle bir düzenleme yapıyoruz; yoksa burada hayvanlar kesilsin, öldürülsün, deneyin yolunu açalım gibi bir maksat güdülmemiştir. Yani bu, Veteriner Hekimler Birliği temsilcisinin söylediği gibi kontrolsüz kullanımın önünü açmaktan öte kontrol altına alabilmek, yani birçok yerde deney yapılıyor, veterinerler yapıyor, tıp doktorları yapıyor. Yani bunları kontrol altına alabilmek maksadıyla yapılan bir düzenlemedir. Yönetmelik olmazsa veya kanunda zikredilmezse bir boşluk

oluşacaktır. O zaman hiçbir kurala tabi olmadan herkes istediği deneyi, istediği hayvan üzerinde istediği teknikleri uygulayarak yapabilecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sizden de rica ediyorum, lütfen yani böyle yorumlu değil, teknik bilgi verin ve biz ne yaptığımızı veya ne yapmamamız gerektiğini anlayalım.

Buyurun.

İSTANBUL ÇEVRE KONSEYİ YÜRÜTME KURULU ÜYESİ BURAK ÖZGÜNER – Teşekkür ederim.

İstanbul Çevre Konseyi Yürütme Kurulu üyesiyim ve aynı zamanda 6 sivil toplum kuruluşunun gözlemci ve temsilcisi olarak bulunuyorum.

Sayın Başkan, mevcut kanunda, 5199 sayılı Kanun'da deney ve deney hayvanının tanımı açık bir şekilde yapılmıştır; ancak deney hayvanı tanımı "Deneyde kullanılan ya da kullanılacak olan hayvanı" şeklinde tanımlanmıştır. Burada bilimum hayvanın deneylerde çeşitli tasarruflarda kullanılarak... Ben konuyu şu şekilde değerlendiriyorum; kullanılacağını burada hükme bağlıyor bu tanım. Hukuk müşaviri yetkilisi deneylerle ilgili bir şey söyledi ama 2011'in Aralık ayında çıkan yönetmelik ve aslında bizi en çok endişelendiren, endişeye sevk eden yönetmeliklerden biri buydu. Jet hızıyla çıkartıldı AB müktesebatı dâhilinde bu yönetmelikler, Türkiye koşulları göz ardı edilerek çıkartıldı. AB, şu anda, kozmetik deneyleri 2013 Haziranı itibarıyla yasakladı. AB direktifleri birçok yerel ülkenin kendi yöresel, etnik bölge koşullarına saygı gösterilmesi gerektiğini ifade ediyor ve hayvanların haklarına saygı gösterilerek bu kanuni düzenlemelerin yapılması yönünde uluslararası direktifler var. Ama 2011 yılının Aralık ayında çıkartılan, Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından çıkartılan yönetmelik yine AB müktesebatı dâhilinde değerlendirildi ama bu direktifler göz ardı edildi çünkü sokak hayvanlarının deneylerde kullanımının yasaklandığı söyleniyor ancak Bakanlığın özel izniyle bu deneylerde bu hayvanların kullanılabilmesine ilişkin özel bir izinle kullanımı hükme bağlanmış durumda. Şimdi, bilgi edinme hakkı...

BAŞKAN – Arkadaşlar, özür dilerim ama bakınız yani toparlarsanız kısa... Yorum yaparsanız...

İSTANBUL ÇEVRE KONSEYİ YÜRÜTME KURULU ÜYESİ BURAK ÖZGÜNER – Tamam Başkanım, toparlayayım.

BAŞKAN – Bakınız, bunu yapmayınız lütfen. Bize katkıda bulunun ve biz şu anda uygulamanın dışına çıktık ama bu hoşgörümüzü... Lütfen, istirahat ediyorum, yorum yapmadan maksadınızı ifade edin ve bitiriniz.

İSTANBUL ÇEVRE KONSEYİ YÜRÜTME KURULU ÜYESİ BURAK ÖZGÜNER – Tamam Sayın Başkan.

Deneylerin, HADMEK ve HADYEK kurullarının ne şekilde teşkil edileceğine dair ciddi endişeler var. Bunların açık ve şeffaf bir şekilde hükme bağlanması gerekiyor. STK temsilcilerinin hangi kurumlardan oluşacağını kesinlikle hükme bağlanmış olması gerekiyor. Bu konudaki bizim Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında yaptığımız başvuruların hepsi göz ardı ediliyor. Dolayısıyla şeffaf devlet ilkesi olarak bizim bu konudaki haklarımıza saygı gösterilmesi gerekiyor. HADMEK ve HADYEK kurullarının şeffaf olması gerekiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bana lütfen bir daha Avrupa Birliğinden bahsetmeyin, onlar değil mi ötanazi yapanlar ya, gözünüzü seveyim, yapmayın bunu arkadaşlar ya! Örnek getirdiğiniz yer, dünyanın katliamını yapan ülkeler ya!

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Başkanım, ben demin çok kısa...

BAŞKAN – Ama özür dilerim, hayır, ikinci defa söz veremem.

Kısa lütfen, istirahat ediyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. BUĞCAN ÇANKAYA – Başkanım, sayın üyeler; bir noktada uzlaşmıyoruz; aslında bu konunun uygulayıcısı olan veteriner hekimlere de odadan açık bir görüş verildi bu işlemin, bu kanunun bu maddesinin yerinde olmayacağı yönünde. Sadece Orman ve Su İşleri Bakanlığı konusunda bir muhalefet var, o da -hassasiyeti anlıyorum- yönetmeliği kendileri çıkardılar. Yönetmelikle ilgili açılmış zannedersen 7 ya da 8 dava var şu an. Yani bunun savunması içerisindedir, onları da anlıyoruz ancak ortada aslında bir nokta var, her zaman bunu biz tekrar ettik, alt komisyonda da konuştuk; hayvan haklarıyla ilgili bir kanunda hayvanlara verilecek zararın, hayvanların öldürülmesinin şekillerinin, istisnalarının sayılmaması gerekir. Biz bunu burada yazmayalım yani bu kanunda bu madde olmasın, sonra değerli Meclis üyeleri bir kanun tasarısıyla, teklifiyle deneyle ilgili bir kanun yapsın, onu da tekrar tartışalım ama hayvanların korunmasına dair bir kanunun içerisine hayvana zulmetmenin, işkence

etmenin bir olanağını tanımak, bunun şartlarını esaslarını belirlemek hem kanunun lafzıyla uyuşmayacak hem de vicdanımızla uyuşmayacak. Ben, her zaman, aslında burada ilk konuşmalarında şunu söyledim: Çok önemli bir iş yapıyoruz, çok önemli. Ağız dili olmayan canlıların yerine biz konuşuyoruz, onların dili oluyoruz yani vicdani sorumluluğu çok büyük bu işin. Bunu da düşündüğümüzde bence bu maddeyi burada es geçmeliyiz, buraya koymamalıyız, daha sonra bunu tekrar teknik olarak tartışabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bakanlıktan söz istediler, veriyorum.

Buyurun.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI HAYVANLARI KORUMA ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZCAN YAMAN – Mevcut kanunumuzda hayvan deneyleriyle ilgili, efendim, 9'uncu maddede “Hayvanlar bilimsel olmayan teşhis, tedavi ve deneylerde kullanılamazlar.” maddesi bulunmaktadır ve deney yönetmeliği de bu maddeye dayanılarak çıkartılmıştır. Ayrıca yeni çıkarılan yönetmeliğimiz Avrupa Birliği direktifi olan 2010/63 EC sayılı Direktif kapsamında hazırlanmıştır.

HADMEK'le ilgili bir şey soruldu, onunla ilgili de bilgi vermek istiyorum. Hayvan Deneyleri Merkezî Etik Kurulu 21 üyeden oluşuyor. Burada veteriner fakülteleri, tıp fakülteleri, TÜBİTAK'tan üye, sivil toplum örgütlerinden deney hayvanlarıyla ilgili bir derneğin üyesi var, Bakanlığımızın da Genel Müdürlüğümüz başkanlığında yürütülen 21 üyeden oluşmaktadır ve üç ayda bir düzenli olarak toplanmaktadır. Şu anda Türkiye genelinde 82 tane yönergesi onaylanmış yerel etik kurulu vardır. Bunlarla ilgili bütün sorunların görüldüğü Merkez Etik Kurulu bize gelen bütün başvuruları değerlendirmekte ve yeni yerel etik kurulu yönergelerini de onaylamaktadır.

Teşekkür ederim.

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Başkanım...

BAŞKAN – Çok özür dilerim, bir sefer verdim yani artık...

AK PARTİ KADIKÖY HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU BAŞKANI ZUHAL ARDAHANLI – Bir cümle verdiniz. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ama özür dilerim bakın, şeyin dışına çıktık, lütfen...

Melda Hanım, söz mü istediniz?

MELDA ONUR (İstanbul) – İstedim ama zaten veteriner arkadaşlar... Yani deneyler zaten muhalefet çerhinde var. Hanımefendiye verebilirim ben.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – Efendim, bu madde alt komisyonda gündeme geldiğinde arkadaşlarıma -burada şahsım ilzam edildi- şunu söylemişim: Türkiye aşı yapıyor, Türkiye bu konuda çalışmalar yapıyor ve aynı zamanda suni hayvan üretimleriyle ilgili de Batı dünyası deneyler yapıyorlar. Burada kanun maddemizde zaten “Deney hayvanlarının ithalat ve ihracatı izne tabidir.” ifadesini kullandık. Onlara şunu söylemişim: “Gerek Milliyetçi Hareket Partisinin Grup Başkan Vekili...” Burada, bu kanunun bu maddesinin burada olmaması gerektiğini söyledi arkadaşlarımız. Neden olmasın? “Hayvanları Koruma Kanunu çıkarıyoruz ama burada deneyle ilgili de hayvanlara zarar veren bir maddeyi koyuyoruz, bunu ayrı bir kanun maddesi olarak çıkarın.” dediler yani itiraz bu noktadaydı, genel itiraz. Çünkü biz gerekçelerimizi söyledikimiz zaman, bu deneyler yapılacak ve bunlar da sokakta gezen kedi, köpek, başıboş hayvanlar üzerinde yapılmayacak. Bunlardan, hayvanlarla ilgili bir deney yapılması gerekli görülürse ancak sertifika alan uzmanlar tarafından yapılacak; her doktor, her veteriner hekim, her uzman yapmayacak, bir de ayrıca sertifika alanlar yapacaklar demiştik. Daha sonra şu noktada mutabık kalmıştık: “Bu maddeyi ayrı bir yasa maddesi olarak çıkartın.” Ben de CHP Grubundaki arkadaşlarımıza Melda Hanım'a gerek Emin Bey'e gerekse HDP'nin milletvekili arkadaşımıza şunu söylemişim: Grup başkan vekillerinizle görüşün. Hayat devamlılık arz ediyor, bu deneyler yapılıyor. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı çok ciddi aşılarda yapıyor. Hatta geçenlerde bir sabotaj da oldu orada, jeneratörler iptal edildi. Birkaç gün daha olsaydı biz yılların birikimini heba etmiş olacaktık. Bu noktada adli takibat da devam ediyor. Dedim ki grup başkan vekillerinizle görüşün, eğer hemen, derhâl bizim çalışmalarımızı, Türkiye'nin ilaç çalışmalarını, aşı çalışmalarını, deney çalışmalarını akamete uğratmayacak şekilde bir yasa teklifini getirirsek grup başkan vekilleri, aynı anda görüşebilirsek, eyvallah. O da şu ana kadar gelmedi ama burada konulması da bence doğru ve önemli olan, yine söylüyorum, iş ahlakı. Bu noktada, deney yapanlar ithalat ve ihracat noktasında izne tabiyse yaparlar, suni hayvanlar üzerinde yapmaya çalışırlar.

Yönetmeliği de mahkemeye götürdüklerini söylüyorlar arkadaşlar. Türkiye bir hukuk devletidir. Eğer bu yönetmelik mahkemeler tarafından dönerse Türkiye Cumhuriyeti devletinin Türkiye Büyük Millet Meclisi kanun çıkarmakla görevlidir, çıkarmış olduğu bir kanunda bir eksiklik varsa onu da düzeltmek bizim boynumuzun borcudur, görevidir.

Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Sen de yorum yaptın ama...

Sayın Bakanım, son olarak size söz veriyorum efendim.

ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANI VEYSEL EROĞLU (Afyonkarahisar) – Efendim, Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri; şimdi, bu maddeyi bütünüyle okumak lazım. Yani bakın, zaten mevcut kanunda madde 9' u bütünüyle okursak... Bu, aslında hayvanları korumak, üzerinde yapılacak deneyler üzerinde daha ciddi birtakım kontroller yapmayı gerektirmesi maksadıyla konuldu. Bakın, esasen madde 9' da "Hayvanlar bilimsel olmayan teşhis, tedavi ve deneylerde kullanılamaz." diye emredici, kesin bir hüküm var yani bunu lütfen... 9' uncu madde bütünüyle okunduğu takdirde, bu maddenin fevkalade uygun olacağı anlaşılıyor, onu arz etmek istedim efendim. Madde 9' a lütfen arkadaşlar kendileri bir bakarlarsa isabet olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada mutabık kaldığımız nokta keşke, Ankara Barosundaki arkadaşımızın dediği, bu maddenin burada olmaması şık olan bir şeydi ama bu da olmamış. Dolayısıyla ihtiyaç ancak burada... Bir dahakine Sayın Bakanım artık bunu başka bir şekilde çözerseniz biz de seviniriz.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5' inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 5-5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 10- Üretim çiftlikleri haricinde ev hayvanı ticareti yapmak yasaktır. Akvaryum balıkları ve kuş türleri bu yasağın dışındadır. Bu hayvanların ticaretinin yapıldığı yerlerde, hayvanların sağlıklarının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarına uygun olması zorunludur. Üretim çiftliklerinin ruhsatlandırılması ve denetimi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Ev hayvanlarının üretimini yapanlar, annenin ve yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlüdür.

Hayvanların ticarî amaçla film çekimi ve reklam için kullanılması ile ilgili hususlar izne tâbidir. Bu izne ait usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması, işletilmesi, gösteri yapılması yasaktır."

BAŞKAN – Evet, önerge var, önergeyi okutuyorum:

Çevre Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan alt komisyon metninin 5' inci maddesinin (4)' üncü fıkrasının madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Metiner

Adıyaman

Gerekçe:

Ülkemizde hâlen 9 adet yunus parkı hizmet vermektedir. Bu parklar ülke ekonomisine katkı sağlamlarının ötesinde, çok önemli sosyal ve kültürel rol üstlenmektedirler. Ücretsiz yürütülen sosyal sorumluluk projeleriyle zihinsel ve bedensel engelli çocuklarımızın rehabilite edilmesine katkıda bulunulmakta, çocuk esirgeme kurumlarından, yatılı okullardan, ilk ve ortaokullardan gelen çocuklarımız bu parklar sayesinde hayvan sevgisini tanımakta, deniz hayvanlarını yakından görme fırsatı elde etmekte, bu sayede çevreci bir bakış açısı kazanmaktadır.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İkisini birden değerlendireceğiz.

Kendinizi tanıtır mısınız.

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI TEMSİLCİSİ EMRE KILINÇ – Sayın Başkanım, Emre Kılınç. Ankara Akvaryumcular Esnaf Odasıyız biz, bu konuda Türkiye’deki tek ihtisas odasıyız evcil hayvanlarla alakalı.

Şimdi, Başkanım, bu kanun değişikliğiyle alakalı, 5199’un genelinde biz sizlerle beraber mutabıkız. Ancak, bu hazırlanan madde 5’te hayvanların buradan satışlarının kaldırılmasına kesinlikle biz karşı çıkıyoruz, şundan sebep: Şimdi buradaki herkes, biz de sizler gibi hayvanları seviyoruz, hayvanları korumak için elimizden geleni yapıyoruz. 2013 yılında yapılmış olan düzenlemeyle beraber, gerek kafes ebatlarının “pet shop”larda düzenlenmesi gerekse bunların bakım şartlarının iyileştirilmesiyle alakalı bir düzenleme hep beraber uygulanmış durumda ve esnafımız da bu konuda gayet iyimser yaklaşarak uygulamayı kesinlikle aksaksız bir şekilde yerine getirmiş durumda. Lakin, olayın şu tarafından baktığımızda, bu şekilde bir kısıtlama getirildiğinde hayvanların kesinlikle satışında “kara borsa” diye tabir ettiğimiz kayıt dışı satışlar gerçekleşecek. Arz ve talep meselesi olduğunu hepimiz bu konuda çok çok iyi biliyoruz. Bu şekilde bir talep varsa bunu da sunacaklar. Bizim burada üyelerimiz en azından şu şekilde bir bağlantıyla yaklaşıyorlar konuya: “Biz buna sahip çıkıyoruz.” Siz, evet, bunları... “Pet shop” sahipleri de aynı zamanda hayvanseverdirler. Sadece, bunu bir ekmek gibi, su gibi görmüyorlar, aynı şekilde, bir canlıyı yaşatmak olarak görüyorlar. Bu bağlamda, en iyi şekilde onu yaşatmaya çalışıyorlar. Biz bu konuyla alakalı Veteriner Hekimleri Odası Başkanımızla da görüştük, HAYSEVKO Derneğinden yetkili kişilerle telefonda görüşmemiz gerçekleşti. Onları da bir şekilde biz bu konuda ikna etmeye çalıştık, onlara da bu arzularımızı dile getirdik. Şimdi, esnaf bu konuyu bir şekilde... Yanlış anlamayın lütfen bu sözümü, bu bir sermayedir. Sermayesini satmaya çalışır, onu korumak zorundadır. Eğer bu uygun şartları yerine getiremezse zaten bu hayvanın satışını gerçekleştiremeyecek. Bununla alakalı, siz alsanız da, başkası gelip almaya kalkışsa da bu satış gerçekleşecek, ama legal ama illegal. Bunu ister kabul edin ister kabul etmeyin, bu olacak bir şey; dünyanın her bir yanında bu oluyor. Daha önceden Avrupa Birliği içerisindeki ülkeler de bu konuyla alakalı çalışmalar gerçekleştirdi. Kalktılar, evet, bu konuda “Biz sadece üretim çiftliklerine yöneldim.” dediler. Ancak, altyapıyı düzenlemeden bu şekilde bir çalışmanın altına girmemiz... Nasıl, insanların yaşama hakkı varsa bu hayvancıkların da yaşama hakkına gasbetmemizde hep beraber ortak imzamız olacak. Neden ortak imzamız olacak? Bir şekilde, birileri bunu satacak, şartları oluşturamayacak. En azından bu şekilde bir satış gerçekleştirilirse “pet shop”larda, hep beraber, bunun denetim mekanizması için gerek Veteriner Hekimleri Odası olsun gerek dernekler olsun, gelelim, hep beraber bir komisyon oluşturalım, bu hayvanların satışında ortak karar alalım, gerekli standartların nereye çekilmesi gerekiyorsa bunun kararını hep beraber alalım. Ama yasaklama mantığıyla bu konunun üstüne gidersek yasaklama her zaman daha kötü sonuçlara yol açacaktır, bunu kabul edelim.

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – Bu bir tehdit mi?

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI TEMSİLCİSİ EMRE KILINÇ – Efendim?

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – Tehdit olarak algılanmıyor mu devlet tarafından?

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI TEMSİLCİSİ EMRE KILINÇ – Şu anda kesinlikle tehdittir, bilmem nedir demiyorum. Yaşanabilecek, malum durumlardan bahsediyorum ben size.

Bu nedenle, biz bu hayvanların satışıyla alakalı kanunda yasaklama değil, aksine, sizlerle beraber aynı kararlarda hayvanları koruyabileceğimiz şekilde bir sistemin oturtulması taraftarıyız. Yani, biz, dediğim gibi, burada herkes hayvansever olarak bakıyor. Burada, bu salonda sadece esnafın... Bu bir ticaret sektörüdür. İster kabul edin ister kabul etmeyin, Ankara’da yaklaşık 1.200 tane akvaryumcu ve “pet shop”çu vardır, sadece Ankara’da. İstanbul’da olanların durumları daha vahim. En azından, Ankara’da -biz bu konuda çok mutluyuz, üyelerimiz de çok memnun bu konuda- bir oda statüsünde, üyelerimizle beraber gerek Bakanlık nezdinde gerek diğer kurum, kuruluşlar nezdinde çalışmalar gerçekleştiriyoruz. İstanbul’da durum daha acı. Bizim buradan yaptığımız her türlü çalışma 81 ilde emsal oluyor, Oda olarak yaptığımız bütün çalışmalarımız 81 ilde emsal hâlinde. Burada şu anda ATO’dan da temsilcilerimiz var, onların da bu konu hakkında görüşleri var. Evcil hayvanların satışıyla alakalı yine derneklerimiz var, onların da bu konuda görüşleri var.

Bizim kesinlikle şu 5’inci maddeyle alakalı sizden şöyle bir talebimiz var: Gelin, hep beraber revizeye gidelim, satış yapılsın, gerekirse denetim mekanizmasını daha da artıralım. Biz de bu konuda gerek personel gerek imkân, kabiliyet açısından hep beraber destek olalım, hep beraber, gelin, derneklerle beraber yapalım.

Bu kadar Sayın Başkanım. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, niye söz verdiğimi de arkadaşlara açıklama yapayım. Bu kanunun görüşmelerinde “pet shop”çu arkadaşlarımız yani daha doğrusu, etkilenen sektörün hiçbirisinin haberi olmadığını ifade ettiler ve ben kendilerini dinledim, iki sefer dinledim. Dolayısıyla, bu toplantıya çağırmanın yani konuşmalarının nedeni budur, bilginiz olsun diye söylüyorum. Prensiplerimi bozmuyorum.

Söz verdiğim arkadaş, buyurun, Bakanlık temsilcisi.

EVCİLDER TEMSİLCİSİ SELİM KINSUN – Efendim, EVCİLDER’den Selim Kinsun, Evcil Hayvancılık İş Adamları Derneği.

Bu yasa teklifinin duyurulmasıyla birlikte, şu an kaçak hayvan ticareti yapan -İnternet üstünden özellikle- insanlar bayram etmiş durumda. Evcil hayvan mağazalarında 2011 yılında hazırlanan, 2013 yılında tam anlamıyla uygulamaya giren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yönetmeliği gereği bütün hayvanlarımız Sayın Bakanımızın biraz önce gösterdiği “microchip”le –“microchip” denmekte- hepsi tek tek kayıt altına alınmakta ve bağımsız veteriner hekimler tarafından kontrol altında bulundurulmakta. Biz Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, büyükşehir belediye veteriner birimleri tarafından, ayrıca bağımsız veteriner hekimler tarafından denetlenmekteyiz. Ancak, bu kanunla beraber, özellikle cins evcil hayvan isteyen insanlar, tamamen kara borsa ticaretinin eline itilmiş olacak. Çünkü, bugün Türkiye’de üretim çiftlikleri hem kültürel olarak hem de fizikî olarak hazır değil ve bir iki sene içerisinde de hazır olmaları mümkün değildir. Buna benzer işlemler daha önce Avrupa Birliğinde bazı ülkelerde yapıldı. Ancak, ortaya çıkan inanılmaz derecedeki büyük kayıt dışı ticaret dolayısıyla tekrar o “pet shop”ların önü açıldı. Bizim teklifimiz şudur: Bir barınak sorunumuz vardır ve bu barınak sorununun giderilmesi için “pet shop”lar çok ciddi bir ziyaretçi akınına uğramaktadır. Bu barınaklardaki yükün hafifletilmesi için “pet shop”lar aktif olarak kullanılmalıdır. Ve bu konuda, evcil hayvan ticareti yapan yani kedi, köpek satan “pet shop”larda en az bir kabinin mutlaka barınaktan gelen “microchip”lenmiş, kimliklendirilmiş, kayıt altına alınmış yavruların sahiplendirilmesine ayrılarak barınaklar aracılığıyla 10 yavru sahiplendirilebilecekken “pet shop”lar aracılığıyla belki bin yavrunun sahiplendirilmesi gerçekleştirilebilecektir. Amerika’da da şu anda uygulanmaya çalışılan sistem budur. Amerika’da esas karşı çıkılan konu üretim çiftlikleriyken -çünkü çok zor şartlar altında orada yavrular bakılabiliyor- mağazalarda, barınaklardan -onlar “shelter” diye isimlendiriyor- ve ticari kazanç edinmeyen kişiler tarafından gelen yavrular “pet shop”larda satılıyor ve bu şekilde de esas barınak sorununun, sahihsiz hayvan sorununun önüne geçilmeye çalışılıyor. Bütün dünya bir tarafa giderken biz şu anda biraz tersine gidiyor gibiyiz, bundan endişe duyuyoruz. Kayıt dışı ticaret hem vatandaşlarımızın hem de küçük canlarımızın çok ağır şartlara itilmesine sebep olabilecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bir yıl süre verdik, kanunda bir yıl süre öngörülüyor; az mı bu süre yani?

EVCİLDER TEMSİLCİSİ SELİM KINSUN – Efendim, mümkün değil, yani bir yılda... Şu anda üretim çiftliği neredeyse hiç yok, çok az sayıda ve bunun hem kültürel hem fiziki altyapısının hazırlanmasının bir iki senede gerçekleştirilmesi mümkün değil. Artı şöyle bir şey var, eklemek istiyorum efendim: 2013’teki yasayla beraber çok ciddi yatırımlar yapıldı, bir de işin o boyutu var. Bu kanunla beraber hem vergi ve istihdam kaybı hem de bu yatırımların devlete karşı dönecek tazminat davaları şeklinde devletin mağduriyete uğratılma durumu var. Bunların da göz önünde bulundurulması gerekiyor diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Şimdi alt komisyon raporunu tartışıyoruz çünkü kabul edildi de geldi, tüm STK’lar da kabul etti geldi. Yalnız, bir problemimiz var: “Üretim çiftlikleri bir yılda hazırlanamaz.” deniliyor. Kusura bakmayın, satış yerlerinizi gördük, resimleri burada, herkes bana karşı resim gösteriyor, ben gösterirsem morarırırsınız; bunu yapmayalım. Ama bir yıllık süreyle ilgili... Geçici maddede bir yıl süre var “pet shop”larla ilgili, bunu... Bakıyorum, Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna bakıyorum; Melda, seni herhâlde şey temsilcisi görüyorum...

MELDA ONUR (İstanbul) – Yunus parklarıyla ilgili mi?

BAŞKAN – Hayır, hayır, “pet shop”larla...

SELÇUK ÖZDAĞ (Manisa) – “Pet shop”larla ilgili...

BAŞKAN – Geçici maddede bunu değerlendireceğiz, evet.

Ben vekillere söz vereceğim, bu maddeyi bitirmek zorundayım.

Burada zaten maddede bir değişiklik yapmayacağız, bir önerge değişikliği var.

Vekillerden söz isteyen var mı?

Melda Hanım, buyurun.

MELDA ONUR (İstanbul) – Yani bir yıla çekilmesiyle ilgili olarak...

BAŞKAN – İki yıla çekiyoruz.

MELDA ONUR (İstanbul) – Hayır, hayır; yani bir yıl mı, iki yıl mı olsun? Şimdi, sonuç olarak burada ben gelen arkadaşların görüşlerinin dikkate alınmasını isterim çünkü benim “pet shop”um yok, yani “pet shop”tan da hayvan almam. Onun için, yani doğru olan, burada bu konuyu araştırmış arkadaşlarımızın görüşleri doğrultusunda... Ben onun görüşlerine uyarım, birse birdir yani.

BAŞKAN – İlk defa Melda Hanım’ın görüşü olmadığını duyuyorum, bunu kayıtlara geçin arkadaşlar.

Buyurun.

OKAN OFLAZ – Sayın Başkanım, vekillerim, Bakanım...

BAŞKAN – Kendinizi tanıtır mısınız?

OKAN OFLAZ – Okan Oflaz, bağımsız hayvan hakkı savunucusuyum ama Türkiye’nin dört bir yanıyla ilgilenen, aynı zamanda...

BAŞKAN – Arkadaşlar, hemen reklam yapmadan, kısa, lütfen...

OKAN OFLAZ – Yok, hayır, kendiinden bahsediyorum.

Zaten ülkemizdeki sokak hayvanı sorununun ana kaynağı “pet shop”lardır. Burada arkadaşımızın bahsettiği gibi, orada hiçbir hayvan çiplenmez, orada hiçbir hayvan kayıt altına alınıp satılmaz. Bu, tamamen gökyüzünden yıldızları...

BAŞKAN – Şimdi, ben bir açıklama yapmak zorundayım. Hâlen -şu ana kadar dinlediğim arkadaşlarım beni bağışasınlar-mevcut, bugüne geldiğimiz sistemle ilgili konuşuyorlar. Oysa bu kanunun tamamına bakarsanız, biz şimdi 228 kamu kurumuna zorunlu görev getiriyoruz; hepsine barınak, hastane, bakım yerleri yapma zorunluluğu getiriyoruz. Arkadaşlar, artık eski şey bitti yani yeni bir döneme geçiyoruz. Dolayısıyla, belediyeler ve il özel idareleri, 228 kurum, 100 binin üzerindeki bütün belediyeler bunu kurmak zorunda, kanunla mecburiyet getiriyoruz. Yani siz hâlâ geçmişin fotoğrafına bakıp da geleceği değerlendirseniz yanlış yaparsınız. Kanunun bütününe bakalım, 228 yeni belediyemize veteriner hekim açısından, hastane açısından, bakımevi açısından yeni sorumluluklar getiriyoruz. Bunu değerlendirirken bütün değerlendiriniz. Yani Oytun güzel bir şey söyledi, “facia” dedi, doğru çünkü kanun tanımamış. Şu ana kadar kurumsal sorumluluk yoktu bu kanunda, ilk defa kurumsal sorumluluk getiriyoruz. Bakanlık nezdinde, Gıda, Tarım Bakanlığı nezdinde ve alttaki mahallî idareler nezdinde kurumsal sorumluluklar getirdik, ilk defa tanımlanıyor bu. Dolayısıyla, bu kanuna yani küçük fotoğraflarla birleştirerek bakmayalım, büyük fotoğrafa bakalım. Ha, buna rağmen şu olacak: İnsanlar, yani kötü uygulamalar, kötü örnekler olacak. Arkadaş, bu suçu işleyen belediyedeki memursa görevi kötüye kullanmaktan ya da görevi ihmalden suç duyurusunda bulunulur, artık yargıya intikal eder. Şimdiye kadar bunu yapamıyorduk çünkü sorumluluk yoktu, şimdi sorumluluk var. Yeni rakamı aldım, inşallah beni yanıltmadılar, Mahallî İdarelerden istedim; 30 büyükşehir belediyemize, 27 il belediyesine, 3 ilçe belediyesine ve 168 büyükşehir ilçe belediyesine artık kanuni bir sorumluluk getiriyoruz. Çok özür dilerim, hoş değil, nasıl kadın sığınmaevleri, huzurevleriyle ilgili kanunda madde konulmuş, 50 binin üzerindeki her belediye yapacak, yapmıyorsa suç işlemiş demektir... Yani bu kanunu düne bakıp da değerlendirmeniz yanlış olur, bunu yapmayalım, tamam?

OKAN OFLAZ – Tamam.

BAŞKAN – Ha, “pet shop”ların denetimi, sokak hayvanlarıyla ilgili sorumluluklarda artık her belediye başkanına Allah kolaylıklar versin, onu da söyleyeyim yani.

OKAN OFLAZ – Devam edebilir miyim?

BAŞKAN – Lütfen toparlayalım.

OKAN OFLAZ – Bu konuda sizinle hemfikiriz.

İkinci bir parantez açmak istediğim nokta Yunus parkları ve Yunus gösteri merkezleri. Bu noktada bununla ilgili, dünyada da yapılmış ve Türkiye’de de Sağlık Bakanlığının yaptığı araştırmalar ve incelemeler var. Engelli çocukların, engelli insanların tedavileri üzerinde -bilimsel olarak bu açıklanmış bir şeydir- hiçbir tedavi edici yönü yoktur ve sağlık açısından hiçbir olumlu dönüşü yoktur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Avukat mıydın?

OKAN OFLAZ – Hayır, hayvan hakkı savunucusuyum, bağımsız.

BAŞKAN – Hayır, meslek ne?

OKAN OFLAZ – Medyacıyım.

BAŞKAN – Medyacısın, gözünü seveyim veterinerler konuşsun ya, yani bunları yapmayalım. İstirham ediyorum, herkes sahasında, uzman olduğu sahada konuşsun.

Son olarak söz veriyorum, kusura bakmayın, madde mutabık kaldığımız şekil de geçecek.

Buyurun.

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI HUKUK MÜŞAVİRİ YAŞAR
TOLGA BOZKURT – Öncelikle, odanın görüşlerini sizlere iletmek üzere burada olduğumu söyleyeyim.

Bu şekilde, “pet shop” düzenlemesiyle kaldırılması hâlinde akvaryum ve sadece kuş satacak esnafın ortadan kalkacağını söylemek istiyorum. Bunun Komisyon tarafından dikkate alınmasını rica ediyorum.

BAŞKAN – Niçin?

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI HUKUK MÜŞAVİRİ YAŞAR
TOLGA BOZKURT – Efendim, balık ve kuş satımları nedeniyle kâr elde etmeleri mümkün olmayacağı için büyük bir ihtimalle kapanacaklardır fakat şöyle, değişik bir sistem uygulanması talebimiz var efendim eğer dikkat buyurursanız: Biz üretim yerlerinde satış yapılmasının aslında sorunu çözmeyeceğini düşünüyoruz çünkü üretim yerleri de ticari amaçlarla satış işlemleri yapacaklar ve aslında aynı koşulları, “pet shop”larla benzer koşulları sağlayacaklar, sadece yerleri değişmiş olacak.

BAŞKAN – Yok, öyle olmayacak, Bakanlık onun...

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI HUKUK MÜŞAVİRİ YAŞAR
TOLGA BOZKURT – Şehir dışına taşınacak efendim.

Buradaki asıl amacımız sahiplendirme ise bizim daha değişik bir önerimiz var efendim. Üretim gene üretim faaliyet yerinde olsun, üretim çiftliğinde gerçekleştirilsin, hatta bu canlı hayvanlarımızın, bu varlıkların şehir içine gelmeden, teknolojik imkânların kullanılması vasıtasıyla, on-line izleme şekliyle “pet shop”lardan ama sadece “pet shop”lardan satış sağlansın efendim. Yani üretimi ve bakımı çiftliklerde kalmaya devam etsin, satış yetkisini “pet shop”larda bırakabilirsiniz efendim.

BAŞKAN – Kanunu yine siz anlamadınız, ben ama açıklayayım, açıklamayacaktım ama açıklayayım. O da şu: Arkadaşlar, artık hayvan satışını istemiyoruz. Türkçesi bu.

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI HUKUK MÜŞAVİRİ YAŞAR
TOLGA BOZKURT – Doğrudur efendim.

BAŞKAN – “Pet shop”lar yerine hayvan barınaklarına gitsinler, hayvan alsınlar; istediğimiz bu, Türkçesi bu yani.

ANKARA MANAVLAR, BALIKÇILAR VE AKVARYUMCULAR ESNAF ODASI HUKUK MÜŞAVİRİ YAŞAR
TOLGA BOZKURT – Biz de bunu söylüyoruz efendim, biz sadece üretim çiftlikleri olarak bakmıyoruz. Yani esasında barınakta da... Bakın, bu aynı zamanda bir çift denetim olarak...

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Emin Bey, buyurun.

EMİN ÇINAR (Kastamonu) – Sayın Başkanım, ben “pet shop”ların süreleriyle alakalı... Demin orada bir arkadaşımız konuşma yaparken Ankara’da 1.200 tane “pet shop”un olduğunu söyledi. Tabii, ben oradan merakla, Türkiye genelinde herhâlde bu rakam -ne kadardır tam bilemiyorum ama- 50 binlere belki de yaklaşabilecek bir rakamdadır.

BAŞKAN – Ne, Türkiye genelinde “pet shop” mu?

EMİN ÇINAR (Kastamonu) – Türkiye genelinde...

BAŞKAN – Yok böyle bir rakam ya, hayalî şey konuşmayalım.

EMİN ÇINAR (Kastamonu) – Yani bilemiyorum, 1.200 dedi Ankara’yla alakalı. Tabii, bu noktada biraz da bu işleri yapan esnaf arkadaşı da düşünmek noktasında ben bir yıllık sürenin belki iki yıl olmasının daha makul olacağını, onlara da kendi iş alanlarını değiştirme noktasında bir sürenin verilmesinin uygun olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bu iki yıllık süreyle ilgili şey en son maddede gelecek. Yani süreyle ilgili nokta en sonunda gelecek.

Dolayısıyla, maddeyi bu şekliyle, önergeyle birlikte oylarınıza sunuyorum: Maddeyi değişiklik önergesi doğrultusunda...

MEHMET HİLAL KAPLAN (Kocaeli) – Burada “Bakanlıkça” var, hangi bakanlık olduğunun ifade edilmesinde yarar var.

BAŞKAN – “Bakanlık” ifadesi kanunun ilk cümlesinde geçen Çevre Bakanlığı.

Maddeyi olduğu gibi Şey yapıyoruz...

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ – Önerge çok önemli, önergeyle ilgili...

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – ...insanlara bulaşan hastalıklarla ilgili...

BAŞKAN – Ne efendim?

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – Açtınız mı? Kayda girsin.

BAŞKAN – İşte herkesinkini açmıyorum ki ben yönetebileyim diye.

Buyurun.

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – Ya, “herkes” diyorsunuz ama burada herkese bilgi vermek...

BAŞKAN – Yorulduk.

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – Haklısınız, biz de öyle ama...

BAŞKAN – Önce kendinizi tanıtır mısınız?

YUNUSLARA ÖZGÜRLÜK PLATFORMU TEMSİLCİSİ ÖYKÜ YAĞCI – Tabii, tanıtacağım. İsmim Öykü Yağcı, Yunuslara Özgürlük Platformu temsilcisiyim ve kurucusuyum. Türkiye’de 2 yunus parkının kapanması ve birinin de proje sürecinde kapanmasını sağladık ama bunu nasıl sağladık? Çok önemli, toplumsal bir süreçten geçtik ama en önemlisi, biraz önce de bahsettiği, Sağlık Bakanlığının bilirkişilere danışarak ortaya çıkardığı, yunus terapisiyle ilgili BİMER’e yönlendirdiğimiz bir dilekçe karşılığında verdiği bir rapor var ve bu, maalesef -hani, teknik olarak konuşuyorum, yorum yapmıyorum- 5’inci maddenin en sonunda “...su sirkleri, yunus parkları kurulması, işletilmesi, gösteri yapılması yasaktır.”a.. “Yunus terapisi” adı altındaki tedavi yöntemlerinin de yasaklanmasını, engellenmesini istiyoruz. Bu, talebimizdir çünkü bu yalnızca bizim söylediğimiz bir Şey değil. Tohum Otizm Vakfı uzmanları da insanlara geçen hastalıkları, -kuduzdan salmonell aya kadar- bütün uzman doktorlar deniz memelilerinden geçen hastalıkları da söylüyor. Bu, sadece ticari çıkarları olan işletmecilerin halktan, kamuoyundan ve kamuoyu sağlığından gizlediği bir Şeydir.

Son olarak da yine çok teknik bir Şey söylüyorum: Burada “su sirkleri” derken, tematik akvaryumlar da dâhil midir, dâhil edilecek midir? Biz edilmesi gerektiğini düşünüyoruz çünkü köpek balıklarıyla insanların yüzdüğü ortamlar da aynı tehlikelere sahiptir.

Bununla birlikte, sağlık risklerinin dışında da... Ben Selçuk Özdağ’a da bizim platform adına göndermişim. Sağlık riskleri de gizlenmektedir, kaza ve ölüm riskleri. Bugüne kadar Avrupa ve Amerika’daki yunus parklarında -bazıları ki Őu anda kapanıyor hepsi, en son Finlandiya bu kararı aldı- 70’li yıllardan bu yana 70’e yakın insan ve hayvan ölümleri ve kazaları gerçekleşti. Bunu da bilelim ve hani buna göre de “yunus terapisi”ni de eklerseniz...

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Efendim, tam tersine, maddeden çıkarılıyor Őu anda, bilginiz olsun diye söylüyorum ama ben size bir Şeyi hatırlatmak zorundayım: Şimdi, eğer bu verilerle yorum yaparsanız, arkadaşlar, insan ölüyor kuduzdan, bu ülkede oluyor. 186 bin kuduz vakası var her yıl. Şimdi, dolayısıyla, yani bazı Őeylere tek boyutlu bakmayalım, istihdam ettiğim bu. Burada bir kanun görüşmesi yapıyoruz. Yani duygusal, işte, Finlandiya’dan... Ya, Finlandiya’yı örnek verirsiniz Almanyaya da başka bir örnek var, Amerika’da başka bir örnek var; onların hepsini de gördüğümüzü ifade edeyim.

Ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, maddedeki önergeyi oylarınıza öncelikle sunacağım ve ondan sonra da kapatmak zorundayım çünkü Sayın Bakanımız... Bir başka gün toplantıya devam edeceğiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

“Pet shop”çu arkadaşlarımız bilsinler, geçici maddede sizinkini değerlendireceğiz.

19 Haziran Perşembe sabah saat 10.00’da toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.44